საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა შეერთდით!

კვირა. 16 იანვარი 1921 წ.

ერთობა

ფასი 20 მანეთი

გაზეთი ღირს თვეში 500 მანეთი, ცალკე ნომერი ყველგან 20 მანეთი, განცხადების ფასი პირველ გვერდზე პეტიტის სტრიქონი 20 მანეთი, მეოთხე გვერდზე 15 მანეთი, სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივი ზომის (10×2) 500 მანეთი. ნისიათ განცხადება არ დაიბეჭდება, რედაქცია და კანტორა იმყოფება ერთობის ქ. № 4, შესახვევი რუსთაველის ქუჩის № 18-თან, რედაქციის ტელეფონი 14—76, კანტორის 16—62

№ 11

ორგანო საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა.

№ 11

ქ. სენაკში არსდება ფინანსთა მინისტრის ნებართვით

სამეგრელოს სავაჭრო-სამრეწველო ბანკი

(მ ე გ რ ბ ა ნ კ ი)

რომლის ძირითადი თანხა არის ხუთი მილიონი მანეთი (5.000.000)

თითო აქცია ღირს 1.000 მან. და საორგანიზაციო ხარჯების დასაფარავად 100 მან. თითო ხმის უფლებას ანიჭებს 10 აქცია. ამ თავითვე შემოტანილ უნდა იქნას აქციის ნახევარი ღირებულება 500 მან. და საორგანიზაციო ხარჯებისთვის 100 მან, ე. ი. თითო აქციაზე 600 მანეთი.

საზოგადო ოფიციალურ ხელის მოწერა აქციებზე და ფულის შემოტანა დანიშნულია ამა იანვრის 13, დღით ხუთშაბათიდან — იანვარი 18 სამშაბათამდე 1921 წ., სენაკში — საურთიერთო ბანკში, თფილისში — ცენტრობანკში, ბათომში — ცენტრობანკის განყოფილებაში და ფოთში — ქართულ სავაჭრო ბანკში.

ყოველივე შეკითხვის გამოგზავნა შეიძლება სენაკის საურთიერთო ბანკში.

სამეგრელოს სავაჭრო-სამრეწველო ბანკის საორგანიზაციო კომიტეტი.

(146—3—3)

სახელმწიფო დრამის თეატრი

ქართული დრამის სეზონი 1920—1921 წ.

მეთექსმეტე **ალლუმი** მეთექსმეტე

ბილეთები გაყიდულია.

სამშაბათს, იანვრის 18-ს მეშვიდეთ **გუშინდელნი**

ხუთშაბათს, იანვრის 20 ს მეორედ **მარიამ მაგდალინელი**

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

ბილეთები კასაში.

(ნ. 1—1)

ღრმად დამწუხრებული ნათლია ნეოფიტე დიმიტრის ძე, ცოლი მისი თებრონე ალექსის ასული და შვილები ვასიკო, თამარა და გალინა ბგლაძენი აუწყებენ ნათესავთ, მეგობრებს და ნაცნობთ

მარკოზ თადეოზის ძე კაციტაძის

უდროოდ დაღუპვას, გამოსვენება მოხდება კვირას, დილის 11 საათზე, საკუთარ სახლიდან, სამოვოლნი ქუჩა № 54. (171 2—2)

დაღუპული დედ მამა თადეოზ ივანეს ძე და ევა ვასილის ასული, ძმები კონსტანტინე, გერასიმე და ვასილი კაციტაძეები, ბიძები: ლევარსამი და ათანასე ქვათაძენი აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და უდროვოდ დაღუპულის მეგობარ ამხანაგებს, რომ კვირას, 16 იანვარს მოხდება გამოსვენება ტრაღიკულად დაღუპულის

მარკოზ თადეოზის ძე კაციტაძის

გამოსვენება საკუთარ სახლიდგან სამოვოლნი ქუჩა № 54, დილის 11 საათიდან წმინდა ნინოს სასაფლაოზე. (171 2—2)

შვილები: შაქრო ლევანის ძე ხიდირბეგიშვილი, ნინო ლევ. ას. ციცქიშვილისა, მარიამ ლევ. არ. მელხისა; სიძეები: ივანე ალ.-ციცქიშვილი და იოსებ სვ.—ძე მელხი; შვილიშვილები: ელო და ნინო შაქრ. არ. ხიდირბეგიშვილნი, ელენე ივ. ას. გრძელიშვილისა, ელისაბედ ივ. ას. მეიერისა, ნატალია ივ. ას. ლოლუასი, ანნა ივ. ას. ორჯონიკიძისა, თამარა, ეკატერინე ივ. ას. და ალექსი და მიხეილ ივ. ძენი ციცქიშვილები, ვახტანგ, ლევანი და მაია მელხები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ პირველნი თავის საყვარელ დედის, მეორენი სიდედრის და მესამენი დიდედის

ნინო ივ. ასულის ხიდირბეგიშვილის

გარდაცვალებას. პანაშვიდი საღამოს ხუთ საათზე, გასვენება კვირას, 16 იანვ. ქვაშვეთის ეკლ. ვერის სასაფლაოზე. (179 2—2)

ულოდესის მწუხარებით აღვსილნი შვილები: ანა, დათო, თამარა, ელიკო, გიგა და ვიქტორი, რძლები: ამალია და გოგუცა და სიძეები: სოსიკო მერკვილაძე, იასე მახარობლიძე და მალაქია გეგეშიძე უგულითადესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უძვირფასესის და დაუვიწყარის

ივლიტე ისაკის ასულის მატარაძის

გარდაცვალების მეორმოცე დღის თავს. წირვა და პანაშვიდი გარდახდილი იქნება კვირას 16 იანვარს (ახალი სტილით) სოფ. რუისში წმინდა გიორგის ეკლესიაში და თფილისში ანჩისხატის ტაძარში. წირვა დაიწყება 10 საათზე, ხოლო პანაშვიდი 12 საათზე. (174—2—2)

ქალაქ თფილისის მე-9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 და მე-19 უბნის სამომრიგებლო სასამართლოს მოხელენი გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ძვირფასის ამხანაგის მე-19 უბნის თარჯიმნის

მარკოზ თადეოზის ძე კაციტაძის

ტრაღიკულად გარდაცვალებას, დაკრძალვა წმ. ნინოს სასაფლაოზე კვირას 16 იანვარს. გამოსვენება დილის 11 საათზე სამოვოლნი ქ. № 54. (187—1—1)

გულდაწყვეტილი მინა რომანოზის ძე ლებანიძე აუწყებს ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ რომ სამშაბათს, ა. წ. იანვრის 11-ს ღამით ნაძალადევში ტრაღიკულათ გარდაიცვალა მისი დაუვიწყარი ამხანაგი

მარკოზ თადეოზის ძე კაციტაძე

გამოსვენება კვირას 16 იანვარს 11 საათზე პეტარძეულის ქუჩა. საკუთარი სახლი № 54. დაკრძალვა წმინდა ნინოს სასაფლაოზე.

ერთობის უბნის სახალხო გვარდიის შტაბი ამით აუწყებს გვარდიელებს, ამხანაგებს და მეგობრებს, რომ კვირას დილის 11 საათზე მოხდება დასაფლავება ტრაღიკულად დაღუპულ ამხანაგ გვარდიელის

მარკოზ თადეოზის ძე კაციტაძის

გამოსვენება საკუთარ სახლიდან სამოვოლნი ქუჩა № 54. (199—1—1)

ამა 1921 წ. 16 იანვარს, კვირას, დილის 10 საათზე, გორის მაზრის სოფ. ხიდისთავში გადახდილ იქნება წლის წირვა და პანაშვიდი მშობიარობით გარდაცვლილ

ეკატერინე (კატუშა) მიხეილის ასულ ზარიძე-გერმანაშვილისა

სულის მოსახსენებლად, რასაც აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გულდათუთქული მეუღლე მიხეილ გერმანაშვილი ორი წლის ქალიშვილი ნათელათურთ; დედა მიცვალებულისა მაგდანა ზარიძე, და და სიძე მისივე ნინა და მღვდ. მიხეილ სოფრომაძეები შვილებითურთ. (175—1—1)

გომის რაიონის კოოპერატივთა კავშირი მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას ს. ალის კოოპერატივის გამგეობის თავმჯდომარის

მღვდ. ისიდორე დომენტის ძე მაჭარაშვილის

გარდაცვალებას. (186—1—1)

დამწუხრებული მეუღლე ეკატერინე და შვილები: დავით, ანდრო და გრიგოლი აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ ორშაბათს 17 იანვარს სურამის ეკლესიაში გადახდილ იქნება წირვა და პანაშვიდი

მღვდელის სოკრატ სულიაშვილის

გარდაცვალებიდან ორმოცი დღის შესრულების გამო.

ღრმად შეწუხებულნი დარო ნიკოლოზის ასული და იასე დიმიტრის ძე მახარობლიძენი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ უძვირფასესი და დაუვიწყარი დედის

ივლიტე ისაკის ასულ მატარაძის

გარდაცვალების მეორმოცე დღეს. წირვა და პანაშვიდი გადახდილი იქნება დღეს 16 იანვარს ანჩისხატის ტაძარში წირვა დაიწყება 10 საათზე, ხოლო პანაშვიდი 12 საათზე. (196—1—1)

ორშაბათს 17 იანვარს სოფ. ურიათუბანში მიძინების ეკლესიაში გადახდილ იქნება წლის წირვა და პანაშვიდი

გიორგი მიხეილის ძის რჩეულიშვილის

სულის მოსახსენებლათ რასაც მწუხარებით აუწყებენ დედა ნინო ნიკოლოზის ასული ძმები ივანე და დიმიტრი მიხეილის ძენი რჩეულიშვილები და და ანასტასია მიხეილის ასული რატიშვილისა. (194—1—1)

მეორე ქართული კლუბი

კვირას, 16 იანვარს, დილის 10 საათზე, დანიშნულია კლუბის წევრთა

საგანგებო კრება

დღიური წესრიგი: საწევრო ფულის გადიდება, კლუბის სახელწოდების გამოცვლა და სხვა მიმდინარე საკითხები. თუ კრება 10 საათზე არ შედგა, მეორე კრება გაიმართება ამავე დღეს დილის 11 საათზე, რომელიც კანონიერად ჩაითვლება. (ნ. 1—1)

ახალი ენების კურსები

(ფრანგული, გერმანული, ინგლისური, იტალიური)

ნ. კონჩევსკისა

შესასწავლ ენას ასწავლიან თავიდან ცოცხალი საუბრის საშუალებით ჩაწერა და ცნობების მიღება საღამოს 5—7 საათ. ყოველ დღე კვირა უქმეების გარდა. დგება ახალი ჯგუფები. მიხეილის პრ. № 40. (113—2—2)

„მომავალი"

სახელმწიფო უნივერ. სტუდენტთა ჯგუფის ყოველთვიური სამეცნიერო, სალიტერატურო და საპოლიტიკო ჟურნ. № 2 გამოვიდა და იყიდება რედაქ. ა. შილაკაძე.

შ ი ნ ა ა რ ს ი: 1. სტუდენტთა მეცნიერული მისია—მეთაური;

2. პროფ. კ. კეკელიძე;
3. „მარცვლის" საკითხის გარშემო პროფ. გ. ახვლედიანი;
4. ოქრო და ფულის ტრიალი—პროფ. ს. ავალიანი;
5. გუსტავ ლებონის ახალი თეორია. თ. სიხარულიძე;
6. მცხეთა ქალაქის დაარსების საკითხის გარშემო—პრ. დოც. ლეონ მელიქსეთ-ბეგი;
7. სიცოცხლე და სიკვდილი ანატ. კათედრის ასისტ. ვლ. ცეცხლაძე;
8. ნაპერი ნაკვესი—ბაბილინა;
9. სიკვდილი მზეში—ს. აბულაძე;
10. მზის ელვარება—ილ. გოგია;
11. სონეტი—ვ. გორგაძე;
12. ებრაული ლირიკა—დ. გორგაძე;
13. რატომ არ სცხვები?—ლია;
14. ორი ქვეყანა—შ. დუ ვა;
15. ხელოვნება და სოციალიზმი (რეცენზია)—ე.

ფ ა ს ი 120 მან.

ჟურნალის საგამომცემლო კომიტეტი. (152—2—2)

თფილისის საერთო განათლების კურსებზე

თებერვალ მაისის სემესტრში სამეცადინოთ შემოსასვლელი თხოვნები მიიღება ყოველ დღე, იანვრის 25 დე, საღამოს 5—8 საათამდე, კურსების კანცელარიაში (რეალ. სასწავლებლის შენობა) აქვე შეიძლება დაწვრილებითი ცნობების მიღება. (193—1—1)

მასწავლებელთა ყრილობის ერთი ნაბიჯის გამო.

მთელი ჩვენი ყურადღების ღირსია ის, რაც ხდება თფილისში შეკრებილი მასწავლებელთა დელეგატების ყრილობაზე. იმ საქვეყნო კრიზისში, რომლის სიმწვავესაც განიცდის მთელი ჩვენი ქვეყანა, რა თქმა უნდა, შეუძლებელია სკოლის საქმე აყვანილი იყოს იმ სიმაღლეზე, როგორც ეს შეეფერება დემოკრატიულ სახელმწიფოს. რომ განათლების საქმეს ბევრი რამ აბრკოლებს, რომ სკოლას სათანადო შენობა და მოწყობილობა არა აქვს, რომ სწავლა სწარმოებს ცუდად მოუწყობელ ოთახებში, რომ სკოლას არა აქვს საჭირო სახელმძღვანელოები და ხელსაწყოები, რომ ჩვენი მასწავლებელი ძლიერ გაჭირვებულია და თავის საქმეს ისე ვერ უძღვება, როგორც ამას მოითხოვს მისი მაღალი მოვალეობა,—ყველაფერი ეს ნათლად შეგნებული აქვთ ჩვენი სკოლის ხელმძღვანელთ, ყველაფერ ამას ისე აშკარად და ხმამაღლა არავინ აღიარებს, როგორც ჩვენი სახელმწიფოს სათავეში მდგომი წრეები.

მიუხედავათ ამისა თვით ოპოზიციურ პარტიების წარმომადგენლებიც, მათი პრესაც იძულებულნი არიან სთქვან, რომ ჩვენი სკოლის ისტორიაში წაუშლელი დარჩება ის მხნე და დაუღალავი საქმიანობა, ის საამშენებლო შემოქმედება, რომელსაც სკოლის გარშემო ეწევიან როგორც ცენტრალური ორგანოები, ისე ადგილობრივი თვითმართველობები, ისე მთელი ჩვენი ხალხის ფართო წრეები. საგულისხმოა ის დიდი შთაბეჭდილება, რომელიც მოახდინა მასწავლებელთა ყრილობაზე განათლების მინისტრის ამხანაგის ნ. ცინცაძის მოხსენებამ *) ჩვენი სკოლის მდგომარეობის შესახებ. ყველა დამსწრეთათვის აშკარა შეიქნა, რა დიდი საქმე გაკეთებულა მოკლე დროში ჩვენი ხალხის გასანათლებლად, მაგრამ კიდევ უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს იმ გარემოებას, რომ ჩვენი სკოლის წარმატებას აშკარად აღიარებენ ჩვენი საერთო პოლიტიკური ხაზის მოწინააღმდეგენიც კი. აი რა კილოთი სწერს ჩვენს სკოლაზე ფედერალისტების ერთი მეთაურთაგანი ბ. სამსონ ფირცხალავა:

„აღლეთ ჩვენი სკოლები—რამდენი სიცოცხლეა დღეს ამ სკოლებში და რა ენერგიული მუშაობაა საღი პედაგოგიის ნიადაგზე, მიუხედავათ იმისა, რომ ჩვენი მოზარდი თაობის აღმზრდელები დღეს მეტად მძიმე ეკონომიურ პირობებში იმყოფებიან. წინანდელი სკოლა საქართველოში ათ მოწაფეში ერთს თუ ასწავლიდა ხეირიანად რასმე. დღევანდელი სძოლა ცხრას მაინც აუცილებლად ამზადებს უცრეს ცხოვრებისათვის. ჩვენი უმაღლესი სასწავლებელი—უნივერსიტეტი—სულ მოკლე დროში მტკიცე საფუძველზე დადგა და ქართული მეცნიერება სინამდვილედ იქცა, აღორძინდა პრაქტიკული სამეცნიერო მუშაობაც და ჩვენი სპეციალისტები იკვლევენ გზას ჩვენი ქვეყნის ბუნებრივ სიმდიდრის დასამუშავებლად და გამოსაყენებლად". („სახ. საქმე" 28 ოქტომბრის ნომერი).

ჩვენი სკოლის წარმატების საქმეს შეიძლება ყველაზე მეტად აბრკოლებდეს მასწავლებელთა უწყო მდგომარეობა. საზოგადოთ ჩვენი სახელმწიფოს ტრაღედია უმთავრესად იმაშია, რომ ჩვენი ფულის ნიშნების რყევა და ამით გამოწვეული საშინელი საქონლის სიძვირე აუტანელ მდგომარეობაში აგდებს მუშა მოსამსახურეთა კლასს, რომლის ერთადერთს საარსებო წყაროს შეადგენს ხელფასი და ჯამაგირი, აქ იქმნება ერთნაირი მოჯადოებული წრე, რომლისაგანაც თავის დახწევა ჩვენი სახელმწიფოს უდიდესს საზრუნავს შეადგენს: არ გაადიდებ ხელფასს, და ჯამაგირსს, მუშა-მოსამსახურენი საშინელს სიღარიბეს განიცდიან; გაადიდებ—ფულის ნიშნების ფასი ეცემა, და მუშა-მოსამსახურეთა მდგომარეობა ისევ დაბლა იწევს.

ის საკითხი, რომელიც მასწავლებელთა ყრილობის ცენტრში დაყენებული და რომელიც ყრილობას ყველაზე მეტად აღელვებს—მასწავლებელთა ნივთიერ—მდგომარეობის გაუმჯობესება—მარტო მასწავლებელთათვის არ შეადგენს საჭირ ბოროტო და მტკივნეულ საკითხს. ამ საგნის გარშემო ტრიალებდა მთავარი ყურადღება ორი კვირის წინათ დასრულებულ რკინის გზელთა ყრილობისა, ამასვე უტრიალებს პროფესიონალური კავშირების ყურადღება, ამ საგანსვე უჭირავს მთავარი ადგილი მუშა მოსამსახურეთა ცხოვრებაში.

და საინტერესოა შევადაროთ ის მოქმედების ხაზი, რომელიც ამ საკითხში ამოირჩიეს მუშათა ორგანიზაციებმა ერთის მხრით და მასწავლებელთა ყრილობამ მეორეს მხრით. მკითხველს ახსოვება, რომ რკინის გზის ყრილობა უმაღლესი პოლიტიკური შეგნებით და პასუხისმგებლობის გრძნობით მიუდგა ამ საკითხს. არც დაფანტულობას, არც, მით უმეტეს, ექსცესებს ადგილი არ ჰქონია ამ ყრილობაზე. რკინის გზის პროლეტარიატმა დარბაისლურად და დიდი პოლიტიკური სიმწიფით იმუშავა იმ საშუალებების გამოსანახავათ, რომლებიც მის მდგომარეობის სიმწვავეს გაანელებს. პროლეტარიატს შეგნებული აქვს, რომ იგი თითონაც არის პასუხისმგებელი მთავრობის მოქმედებაში და მთავრობის მიერ გადადგმულ ნაბიჯებში, და იგი მზათ არის თანამშრომლობ მთავრობასთან, მასთან ერთად იმუშაონ გაჭირვების თავიდან აცილების საქმეზე, და არა მარტო კრიტიკა გაუწიონ მთავრობას, როგორც მისთვის გარეშე კოლექტივს, რომლის საქმიანობაც პროლეტარიატს არ ეკითხება.

სულ სხვა ხაზს ირჩევს მასწავლებელთა ორგანიზაცია. მან „ობიექტიურად" შეხედა დღევანდელ მდგომარეობას. მთავრობას იგი იმავე თვალით უყურებს, როგორც უყურებდა მასწავლებელი ნიკოლოზის მთავრობას. მთავრობამ ყველაფერი უნდა შეეძლოს, მავრობა მარტოთ-მარტოა ყველაფერში პასუხისმგებელი, ამიტომ მთავრობაზე მხოლოდ თხოვნით ან მოთხოვნებით უნდა იმოქმედო! „უმორჩილესი თხოვნით", თუ მთავრობა თავის ძლიერებას სიმკაცრეში ხატავს, მოთხოვნებით და მუქარით, როდესაც მთავრობა იჩენს ლმობიერებას, რაც ჩინოვნიკის თვალში სისუსტეს უდრის. დიახ, ეს უწინდელი, ჩინოვნიკური მონური შეხედულობაა.

ასეთივე ჩინოვნიკურ მონურია ის გზაც, რომელიც აირჩია ყრილობამ: მან გამოიტანა რეზოლიუცია, რომ მასწავლებელთა კავშირი გამოაცხადებს გაფიცვას, თუ თებერვლამდის არ იქნა გაუმჯობესებული მასწავლებელთა ნივთიერი მდგომარეობა ისე, როგორც ამას საჭიროდ სთვლის ყრილობა.

გაფიცვა ეს ის საშუალებაა, რომელსაც მუშათა კლასი რევოლუციური მიზნით იყენებდა თვითმპყრობელობასთან საბრძოლველად, რომელსაც იგი დღესაც ხმარობს რეაქციონურ კლასების წინააღმდეგ. ჩინოვნიკებს ამ ზომისთვის არც ერთხელ არ მიუმართნიათ ძველი რეჟიმის დროს, და პირიქით მან მიმართავენ დღეს, რევოლუციურ და დემოკრატიულ სახელმწიფოსთან საბრძოლველად. იმ მასწავლებელს, რომელიც დღეს კრანტს დასძრავს გაფიცვაზე, რომელსაც სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა აქვს, არ ესმის, რომ მისი „გაფიცვა" სრული წინააღმდეგობაა იმ გაფიცვებისა, რომლებსაც მუშათა კლასი აწარმოებდა და რომლებმაც თავის რე-

*) მოხსენებას ამ დღეებში დავბეჭდავთ ჩვენს გაზეთში.

საქართველოს სოც.-დემ. მუშ. პარტიის ყველა ორგანიზაციებს.

ამხანაგებო!

პარტიის ცენტრალურ კომიტეტის დადგენილებით ოთხშაბათს 19 იანვარს, შუადღის 12 საათზე ქ. თფილისში მოწვეულია პარტიული კონფერენცია. წარმომადგენელნი იქნებიან ყველა სამაზრო და შემდეგი ქალაქების კომიტეტები: თფილისის, ქუთაისის, ფოთის, ჭიათურის და ბათომის, ის ორგანიზაციები, რომელთა პარტიის წევრთა რიცხვი არის არა ნაკლებ სამი ათასისა, გზავნიან ორ დელეგატს და შემდეგ სრულ 1500 წევრზე დამატებით თითო დელეგატს. სამაზრო ორგანიზაციები, რომელთაც არა ჰყავთ 1500 წევრი, თითო დელეგატს მაინც გზავნიან.

დელეგატებს სამაზრო და ზემოთ მოხსენებული კომიტეტები ირჩევენ.

დღის წესრიგი: პარტიული და საკონსტიტუციო საკითხები.

ვოლიუციონური მიზნებით და შედეგიბით მოიპოვეს ასეთი პოპულიარობა. მასწავლებელთა გაფიცვა დემოკრატიული სახელმწიფოს წინააღმდეგ—ეს არის რეაქციის რიგებში ჩადგომა, ეს არის კონტრ-რევოლუციის მესვეურობა. მასწავლებელთა ყრილობის ასეთი ნაბიჯი, გარდა იმისა რომ რეაქციონურია, წარმოადგენს მტკნარს უგუნურებას, რადგან თუ მთავრობა ვერ შესძლებს მასწავლებელთა ნივთიერი მდგომარეობის გაუმჯობესებას, მას გაფიცვა ამას ვერ შეაძლებინებს; და თუ მთავრობას ეს ძალუძს, გაფიცვით ეს საქმე მხოლოდ დაბრკოლდება და დაგვიანდება. უგუნურებაა ეს იმ ეფექტის მხრივაც, რომელსაც იგი მოახდენს მთელს ხალხზე: იმ დროს, როდესაც მთელი ჩვენი ხალხი უმაგალითო წყურვილს იჩენს სწავლისადმი, მასწავლებელი, რომელსაც უპირველესი მოვალეობა ედება ეს წყურვილი დააკმაყოფილოს, გაფიცვას უწყობს სკოლაში მოსულ ბავშვებს! ეს უგუნური ნაბიჯი ცხოვრებაში რომ გატარდეს, იგი სამარცხვინო ფაქტად დარჩება ჩვენი სწავლა-განათლების ისტორიაში. მაგრამ ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, რომ მასწავლებელთა ყრილობის იმ რეაქციონურ ნახევარს, რომელიც ცდილობს ეს ზომა გაატაროს, კოვზი ნაცარში ჩაუვარდება. ეს ფედერალისტურ-დაშნაკური ფრთა მოქმედობს სრულიად უპასუხისმგებლოდ თავის პასუხისმგებლობით. მასწავლებელთა კავშირის ფილიალურ განყოფილებებს არავითარი მსგავსი დავალება მისთვის არ მიუციათ და დარწმუნებულნი ვართ, რომ თავის წარმომადგენლების ამ ნაბიჯს ფილიალები სასტიკს წინააღმდეგობასაც გაუწევენ.

რეაქციის მესვეურობას ყრილობის ნახევარი კისრულობს—ფედერალისტების და დაშნაკელების ბლოკი. მეორე ნახევარი ამ ნაბიჯის წინააღმდეგ სასტიკად იბრძვის, თუ ყრილობის რეაქციონურმა ფრთამ ერთი-ორი ხმით გაიმარჯვა და გაატარა ეს უგუნური ზომა, შეგნებულ მოქალაქე-მასწავლებელთა ფრთამ უნდა იცოდეს, რომ მთელი საქართველოს დემოკრატია მასთან არის და სამარცხვინო ბოძზე გააკრავს ყრილობის იმ ფრთას, რომელსაც მოუნდომებია გაფიცვა მოუწყოს ჩვენს რესპუბლიკას და შეაფერხოს მისი ახალ თაობის განათლების საქმე.

მცხოვრებთა აღწერა

დღეს იწყება თფილისის აღწერა. ქალაქის თვითმართველობა მოუწოდებს მცხოვრებლებს ხელი შეუწყონ აღწერას და სწორი ცნობები მისცენ აღმწერლებს.

აღწერა ხდება ამომრჩეველთა რაოდენობის გამოსარკვევად, ვინაიდან წინ გვიდგას საქალაქო არჩევნები და შემდეგ საპარლამენტოც. ამიტომ ამრჩეველთა სწორი სტატისტიკის შედგენას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს.

აღწერა ეხება მხოლოდ იმ პირთ, ვინც საქართველოს ქვეშევრდომია და ვისაც ხნოვანობის მიხედვით კანონი საარჩევნო უფლებას ანიჭებს.

თფილისში თავშემოფარებულია მრავალი ისეთი ხალხი, რომელსაც კანონით უფლება არ აქვს არჩევნებში მონაწილეობის. ამიტომ აღწერის დროს აქ ძლიერ დიდი სიფრთხილეა საჭირო, რომ სიებში გარეშე ხალხი არ იქნან შეტანილი. ეს შეიძლება შეგნებულათ ჩაიდინონ, მარა შეიძლება ეს მოხდეს აგრეთვე იმისთვისაც, რომ ამრჩევლები ვერ გაირკვენ მოქალაქეობის საბუთებში და სისწორით ვერ ჩასწერონ მცხოვრებლები.

ამიტომ აღწერის ხელმძღვანელთ დიდი ენერგიისა და დაკვირვების გამოჩენა მართებთ სწორი ცნობების მისაღებათ.

ეს აღწერის ერთი მხარეა. მარა აქ არის აგრეთვე მეორე მომენტი, რომელსაც პირველზე უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს. საშიშია, რომ მცხოვრებთა ერთი ნაწილი აღწერას გულგრილათ შეხვდება, არ ეცდება სიაში შეტანილ იქნას და აღმწერლებს ბევრი მათგანი გამორჩებათ.

ყოველი აღწერა მით უფრო კარგათ და სისწორით ჩატარდება, რაც უფრო დაინტერესებულია მცხოვრებლებში და რაც უფრო უკანასკნელნი შეგნებულათ ეპყრობიან აღწერას.

ამიტომ ყველა მოქალაქე ვალდებულია ხელი შეუწყოს ქალაქის თვითმართველობას სწორი ცნობების მიღებაში. განსაკუთრებით დიდი ყურადღება უნდა მიაქციონ ამ აღწერას მუშათა უბნებში. ჩვეულებრივათ სწორეთ მუშებიდან რჩებიან ბევრნი საარჩევნო სიის გარეშე. ამიტომ შეგნებულმა მუშებმა ეხლავე უნდა მიიღონ ზომები, რათა არცერთი ამრჩეველი მუშა, ან მუშის ოჯახის წევრი ჩაუწერელი არ დარჩეს. 5 დღე გაგრძელდება აღწერა. ეს დრო საკმარისია, რომ ამ მხრივ ყველაფერი გაკეთდეს.

საჭიროა მხოლოდ ხალხის ფართო წრეებმა გაიგონ და დააფასონ მნიშვნელობა ამ აღწერისა.

მიმდინარე ეკონომიური საკითხები

დ. ხახუტაშვილი ხაქმე.

გასულ შემოდგომაზე ცუდი ამინდების გამო ძლიერ ცოტა პური დაითესა. ჩვენ ხელთ არა გვაქვს ამის შესახებ სტატისტიკური მასალა. თუ არ ვცდებით სამისო ცნობებს ეხლა აგროვებს სტატისტიკური კომიტეტი. მარა დიდ შეცდომას არ დავუშვებთ, თუ ვიტყვით, რომ დაითესა 20—მაქსიმუმ 30% იმისა, რაც ჩვეულებრივათ ითესებოდა.

ეს მეტათ სამწუხარო მოვლენაა და საჭიროა დიდი ყურადღება მიექცეს. თუ გაზაფხულზე ბევრი თავისუფალი მიწა დარჩა, აუცილებლათ შიმშილი მოგველის და ჩვენი სასურსათო მდგომარეობა იმაზე უფრო მძიმე და აუტანელი გახდება, ვიდრე დღეს არის.

ამიტომ რაც ბუნების კაპრიზით შემოდგომაზე დაგვაკლდა, ის გაზაფხულზე უნდა შევისრულოთ, ე. ი. შემოდგომის პურის მაგიერ გაზაფხულის ნათესი უნდა გამრავლდეს.

ბევრმა შეიძლება იფიქროს, რომ ეს ადვილი საქმეა. რა ვუყოთ, თუ შემოდგომაზე არ დაითესა, სამაგიეროთ გაზაფხულზე დაითესებაო.

მარა ეს ასე არ არის. დიდი ცდა და ენერგია დაგვჭირდება, რომ შემოდგომის დანაკლისი გაზაფხულზე შევავსოთ. პირველ ყოვლისა აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ურწყავ ადგილებში შემოდგომის ნათესი ჩვეულებრივათ უფრო საიმედოა, უფრო მეტ მოსავალს იძლევა, ვიდრე გაზაფხულის ნათესი. ამის უარყოფითი შედეგი, რასაკვირველია, ვერავითარი ღონისძიებით ვერ ავიცდენთ. ამ მხრივ ყველაფერი დარზე იქნება დამოკიდებული.

მარა ამ საქმეს აქვს მეორე მხარე. საეჭვოა თვით ის, რომ შემოდგომაზე დარჩენილი მიწები გაზაფხულზე მთლად დაითესოს. ეს რომ მოხდეს, ამისთვის საჭირო იქნება განსაკუთრებული ზომების მიღება.

ჩვენ ფრიად მიზანშეწონილათ მიგვაჩნია მთავრობის სავალდებულო დადგენილება მინდვრების დათესვის შესახებ. ეს ზომა უსათუოთ თავის გავლენას იქონიებს. მარა ეს არაკმარა და აი რატომ.

თუ გავითვალისწინებთ იმას, სად რამდენი ითესებოდა შემოდგომაზე და გაზაფხულზე, დავინახავთ, რომ მცხოვრებლებს ძლიერ გაუჭირდებათ საკუთარი საშვალებით გაზაფხულზე ყველა ადგილების დათესვა, თუ საქმეში მთავრობა და ადგილობრივი თვითმართველობა არ ჩაერია და ზოგიერთ შემთხვევაში გლეხს არ დაეხმარა.

აი, ნათესების როგორი პროპორცია არსებობდა წინეთ ჩვენში.

აღმოსავლეთ საქართველოში (თფ. გუბ.) შემოდგომის ნათესს ეჭირა 148,121 დესეტინა, ანუ მთელი ნათესის 43,8%. ქუთაისის გუბერნიაში იგი შეადგენდა 7,8% სოხუმის ოლქში—0,3%, ხოლო ბათუმის ოლქში—12,7%. ეს შეიცავს მთელ რესპუბლიკაში ყველა ნათესის 24,1%. მთელი ნათესის ნახევარზე ცოტა ნაკლებს (49%) სიმინდი შეიცავს, რომელსაც, როგორც ვიცით, დასავლეთ საქართველოში თესავენ. ამიტომ რესპუბლიკის ამ ნაწილისათვის გასული შემოდგომის ცუდ დარებს იმდენათ ცუდი შედეგები ვერ ექნება.

სულ სხვაა აღმოსავლეთი საქართველო და განსაკუთრებით მისი ზოგიერთი რაიონები.

აქ, როგორც დავინახეთ, მთელი ნათესის თითქმის ნახევარს შემოდგომაზე დათესილი პური შეადგენს. ცალკე რაიონებში ეს პროცენტი კიდევ უფრო იზრდება. ასე მაგალითად შემოდგომის ნათესი შეადგენს მთელი ნათესის:

თფილისის მაზრაში		— — —	80%
თელავის	„	— — —	72 „
დუშეთის	„	— — —	60 „
ბორჩალოს	„	— — —	57 „
სიღნაღის	„	— — —	51 „
თიანეთის	„	— — —	49 „
გორის	„	— — —	47 „

უნდა ვიგულისხმოთ, რომ ზოგიერთ რაიონებში გაზაფხულის თესლიც კი არ აღმოჩნდება საკმაოთ. ამას გასულ წლებშიაც კი ქონდა ადგილი. მაგალითად, 1920 წ მანგლისის რაიონში უთესლობის მიზეზით მოსცდა გადახნული მიწები. ეს მაშინ, როცა შემოდგომაზე ჩვეულებრივზე მეტი დაითესა. რაღა იქნება წელს, როცა შემოდგომისა და გაზაფხულის სამუშაო ერთად უნდა გაკეთდეს? ცხადია, ბევრ ადგილას თესლის უქონლობის გამო მიწები გაცდება. ეს კი ჩვენს მდგომარეობაში ყოვლად შეუწყნარებელია. მთავრობა და ერობა უნდა დაეხმარონ მეურნეებს თესლის მომარაგების საქმეში. და თუ ამისთვის საჭირო იქნება დროებით ფულის დახარჯვა, ამას, მიუხედავათ ფინანსიური კრიზისისა, სახელმწიფო არ უნდა დაერიდოს. ვამბობთ დროებით, იმიტომ რომ ამ შემთხვევაში საჭირო იქნება ფულის ერთი-ორი დაბანდება, სანამ სათესლე ხორბლეულობას ერთი რაიონიდან მეორეში მიიტანდე და მეურნეს ფულათ მიაწოდებდე. ამიტომ მთავრობის დადგენილებას მიწების სავალდებულოთ დამუშავების შესახებ უნდა მოყვეს შემდეგი ნაბიჯი, რომელიც ამ დადგენილების განხორციელებას ხელს შეუწყობს. ეს დროზე უნდა მოხდეს, ვინაიდან მალე დადგება ხვნა-თესვის სეზონი და შემდეგ კი გვიანი იქნება. ყოვლად დაუშვებელია, რომ ახლანდელ ჩვენს პირობებში თავისუფალი მიწები დაუთესავი დარჩეს. არც ერთი მტკაველი მიწა უქმათ—აი როგორი უნდა იყოს ჩვენი ლოზუნგი!

და ყველა შესაძლებლობა გამოყენებულ უნდა იქნას ამ ლოზუნგის სინამდვილეში გასატარებლათ.

ამას მოითხოვს ჩვენი სასურსათო მდგომარეობა და საღი ეკონომიური მოსაზრებანი!

სოციალდემოკრატი.

პრესა

ოხუნჯები!

„საქართველო“ ეხება რკ. გზელთა ყრილობის დადგენილებებს და ასეთ დასკვნას აკეთებს:

„ყველა ეს ჩამოთვლილი ღონისძიებანი და მიზნათ დასახული გადაწყვეტილებანი განმეორებაა ყველა იმის, რასაც ჩვენი მიმდინარეობა მიუცილებლათ საჭიროდ რაცხდა სახელმწიფოსა და სახალხო მეურნეობისათვის“...

„საქართველო“ განაგრძობს:

„მას შემდეგ, რაც რკ. გზელებმა იდეურათ გაიზიარეს არა სოციალისტური მიმდინარეობის ძირითადი პრინციპები, ჩვენ სრული იმედი გვაქვს, რომ ამავე თვალსაზრისზე შესდგება მალე მთელი საქართველოს მუშათა კლასი“.

რაშია საქმე?

რა საბუთით უპირდაპირებს „საქართველო“ ერთი მეორეს რკინისგზელთა ყრილობის გადაწყვეტილებებს და სოციალისტურ შეხედულებებს?

რკ. გზელთა ყრილობამ აღიარა, რომ წარმოების განვითარება, შრომის ნაყოფიერების ზრდა, ეკონომიის დაცვა სახელმწიფო და სახალხო მეურნეობაში, საზოგადოებრივი და კერძო ინიციატივის მიზანშეწონილი გამოყენება ქვეყნის ნივთიერი ღონისძიებისათვის—დღევანდელ პირობებში არის ერთად ერთი საიმედო და მუშათა კლასისათვის მისაღები გზა დღეს გამეფებული ეკონომიური კრიზისიდან თავის დასაღწევათ.

ამას დიდი ხანია სოც. დემოკრატიული პარტია აღიარებს. სწორეთ ამ ნიადაგზე დაშორდა ის ბოლშევიზმს და ამით განსხვავდებოდა იგი უტოპიურ და ანარქიულ ელემენტებთან [illegible]

განა ახალია [illegible] პროლეტარიატის კლასიური ინტერესების დაცვა სრულიად არ ნიშნავს მის დაპირისპირებას ეროვნულ და სახელმწიფოებრივ ინტერესებთან“, რასაკვირველია, სადაოთ გაგებულ ეროვნულ და სახელმწიფოებრივ ინტერესებთან.

ჩვენი საქმე წაგებული იქნებოდა, რომ პროლეტარიატის ინტერესები ეწინააღმდეგებოდეს ხალხის საერთო ინტერესებს. პირიქით, ამ საერთო ინტერესების საუკეთესო დამცველი სწორედ პროლეტარიატია და ამიტომაა, რომ ქართველი დემოკრატია მის ხელმძღვანელობას აღიარებს და მას უმაგრებს ზურგს. და უბრალო ოხუნჯობათ ჩაითვლება „საქართველოს“ მტკიცება რომ რკ. გზის პროლეტარიატმა გაიზიარა მათი დებულებები და [illegible] ხედულებანი.

დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო)

იანვრის 15.

რუსეთის დეპეშ. სააგენტო

(ბოლშევიკური).

ზირიანის კომუნისტების ყრილობა.

მოსკოვი. 15 იანვ. ზირიანის კომუნისტების პირველი ყრილობა დასრულდა. ყრილობამ მიიღო რეზოლიუცია ზირიანის ცალკე სოციალისტურ რესპუბლიკის სახით გამოყოფის შესახებ.

ბრძოლა ბანდიტიზმთან.

ბობრუისკის მაზრის გლეხები ბანდიტიზმის წინააღმდეგ იბრძვიან.

გერმანული ცნობები

კაბინეტის შედგენის საკითხი.

ნაუენი. 15 იანვარი. იტალიის პრესა პუანკარეს მთავრობის თავმჯდომარეთ მოსალოდნელ დანიშვნის გამო დიდ შიშს გამოსთქვამს. „იდეა ნაციონალე“ აცხადებს რომ შეუძლებელია შერიგება პუანკარეს იდეისა საერთაშორისო მშვიდობიანობის დამყარების სურვილთანო.

პირველათ ფრანგული პრესა მოითხოვდა უფრო მტკიცე კაბინეთის შედგენას, ვ დრე ლეიგის კაბინეტი იყო. ეხლა კი პუანკარეს მხოლოდ ფინანსთა მინისტრათ ასახელებენ. ბურჟუამ, რომელმაც ხელახალი არჩევნების დროს სენატში თავმჯდომარის მდივანი დაიკავა, აღნიშნა საჭიროება მდგომარეობის მოკავშირეებთან ერთად განხილვისა.

კუთვნილ ქონების კონფისკაციისა და ნაციონალიზაციის შესახებ. ამ დადგენილებამ კრასინზე და ლონდონში მყოფ რუსეთის დელეგაციაზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა.

მაქსიმ გორკი.

პარიზი. „ფიგარო“ იუწყება: გორკიმ გადაწყვიტა რუსეთის დატოვება, მაგრამ მთავრობამ აუკრძალა რუსეთიდან გასვლა. გორკის ბინას დ [illegible] უთვალთვალებენ. თვალყურს ადევნებენ მის ბინაზე მისვლელთ ც.

ამერიკის მრეწველობა.

ვაშინგტონი. ამერიკის პრესა აღნიშნავს ამერიკის მრეწველობის მძიმე მდგომარეობას, რაც გამოწვეულია მეტისმეტი მოთხოვნილების გამო წარმოების ხელოვნურად შემცირებით. მრავალი კომპანიები თავის წარმოებებს ხურავენ. ჰარდინგმა გადასწყვიტა საგანგებო თათბირის მოწვევა, რომელმაც უნდა შეიმუშავოს ზომები ფინანსიური კრიზისის მოსასპობად.

პროსტიტუცია.

მოსკოვი. „იზვესტია“ № 294 იუწყება იმ თათბირის შესახებ, რომელიც მოწვეულ იქნა მოსკოვში ჯანმრთელობის კომისარის სემაშკოს თავმჯდომარეობით. თათბირზე პროსტიტუციის გავრცელების შესახებ მოხსენება წაიკითხა კოლონტაიმ, რომელმაც სთქვა, რომ საბჭოთა რუსეთში პროსტიტუციამ გავრცელება საშიშ ხასიათს [illegible] ეს უბედურება გამოწვეულია [illegible] მძიმე ეკონომიური მდგომარეობით.

ორჯონიკიძე და სხვანი.

მოსკოვი. კომუნისტური პარტიის ცეკამ საგანგებო სხდომაზე განიხილა კომუნისტ ვადიმ ლუკაშევის განცხადება ორჯონიკიძის მეთაურობით კავკასიაში მყოფ განსაკუთრებულ კომისართა მიერ ბოროტ მოქმედებათა ჩადენის შესახებ. ცეკამ მიიღო შემდეგი დადგენილება: ლუკაშევის მოხსენება [illegible] ყალბ წარმოდგენას კავკასიის მდგომარეობაზე. ცენტრალური კომიტეტი [illegible] ნდობას უცხადებს ორჯონიკიძეს და კავკასიაში მყოფ სხვა პარტიულ [illegible] ვაწევებს და აღნიშნავს, რომ [illegible] ბობს საკმაო საბუთები მათი [illegible] მოქმედების შესახებ.

საქ. დეპ. სააგენტოს საინფორმაციო განყოფილება

15 იანვარი.

ინგლისის სასამართლო და საბჭოთა რუსეთი.

პარიზი. „ეხო დე პარი“ იუწყება: ინგლისის სასამართლომ, ცალკე შემთხვევის განხილვის შემდეგ, გამოიტანა შემდეგი ხასიათის საერთო დადგენილება: ვინაიდან საბჭოთა მთავრობა და მის მიერ მიღებული სოციალური წესები არ არის აღიარებული ბრიტანეთის მთავრობის მიერ, ამიტომ ინგლისის სასამართლო არ სცნობს რუსეთის საბჭოთა მთავრობის ყველა განკარგულებას ინგლისის მოქალაქეთა

ლორის მიდამოებში

I

რაშია ბედნიერება? ძველის-ძველი, საუკუნის წინეთ ზმანებულ სიზმრის აღდგინაში, ჟამთა ქარიშხლის წინეთ დავიწყებულს ლოცვების მოგონებაში, მსახვრალ მტერთაგან წაგლეჯილ და უსრულებელ დროს ძველთაგან ქვეშ დამარხულ სიმღერის განახლებაში..

სწორეთ ამ ბედნიერებას განიცდის გული, როდესაც ლორის მიწა-წყალზე ადგამ ფეხს...

რამდენი ხანია ვოცნებობდით ამ კუთხის დაბრუნებაზე და ვინ არ ელოდებოდა წინ ამ მისწრაფების განხორციელებას...

რამდენი თაობა ისე ჩაესვენა სამარეს, რომ ვერ ეღირსა ამ მიზნის მიღწევას...

საშინელი იყო ულოროდ ცხოვრება...

როგორც დარიალი წარმოადგენს იმ ალაყაფის კარებს, რომელზედაც დამოკიდებულია საქართველოს ყოფნა არ ყოფნა, ისევე ლორი...

დარიალივით მთებითაა ეს კუთხე შემოსალტული... მასავით ვიწრო კარებით უერთდება არარატის რესპუბლიკას...

ვის ხელშიაც იქნება დარიალისა და ლორის ვიწრობების გასაღები—ის იქნება მფლობელი საქართველოსი..

უთვალავი ურდოები მისწყდომია ჩრდილოეთ აღმოსავლეთიდან დარიალის კარებს, გზადაგზა გაუნადგურებიათ დაბა სოფელ-ქალაქნი, მაგრამ დარიალს აქეთ ვეღარ გადმოხეთქილან... ის მარად ჩაკეტილი იყო მოხევეთა სიმტკიცის და სიმამაცის კლიტით...

ლორის კარები კი... გაიხსნა... შეიმუსრა ეს ალაყაფის კარები და აკი თფილისის ფუძეებიც შეირყა... აკი ადვილად შემოიჭრებოდა ხოლმე მტერი და შემოჰქონდა სიკვდილ-სიცოცხლის დროშა...

განა ლორში არა სცხოვრობდა ქართველობა?

ჰაი, ჰაი რომ სცხოვრობდა... იქა ჰყვაოდა საქართველოს კულტურა... იქ ბრძანებლობდა მამაცი ნაწილი ჩვენის ერისა.. იქა ფრიალობდა და ზეიმობდა ძლიერი დროშა დავით აღმაშენებლის, გიორგი მესამის, თამარ მეფის და სხვათა..

დიდი ბრძოლა სწარმოებდა ამ კუთხის გამო II საუკუნიდან ქრისტეს წინ მე-XII საუკუნემდის ქრისტეს შემდეგ და გაიმარჯვა ქართულმა ძალამ... მხოლოდ რამდენჯერმე იბატონეს პოლიტიკურად სომხებმა იმ კუთხეში და მაშინ შეჰქმნეს თავისი კულტურული კერა, რომლის ნაშთად დღეს დარჩენილია ახპატ-სანაინის მონასტრები.

ძალიან კარგა ესმოდა ქართველობას ამ კუთხის მნიშვნელობა თავდაცვის საქმეში და აკი ყველაზე მეტი ყურადღება ამ მხარეს ჰქონდა მიქცეული...

ხშირად თფილისი მტრის ხელში ყოფილა—საქართველოს სამხედრო სიბრძნეს კი მებრძოლნი ლორისაკენ გაუგზავნია, რომ ჯერ ეს კარები ჩაეგდონა და შემდეგ სულ ადვილად შესძლებდა თფილისის მპყრობელ მტრის დამარცხებას...

ლორში მცხოვრებნი პირველნი ჰხვდებოდნენ ხოლმე სელჩუკიან თურქებს, სპარსელებს, ოსმალებს და ეს უკანასკნელნი მხოლოდ მაშინ შემოიჭრებოდნენ თფილისში, როდესაც წელში გასწყვეტავდნენ ლორში მოსახლე ხალხს.

ლორის ასეთ მნიშვნელობით აიხსნება, რომ მას და მისს გარემო მდებარე კუთხეებს „მეწინავე დროშას“ უწოდებდნენ.

იგი საქართველოში შესავალ-გასავალი კარებია და ძველი სამხედრო გენიაც ამ კარებში აბანაკებდა როგორც ურთგულესს და უმტკიცესს ლაშქარს—აგრეთვე იქა ჰქონდა რეზიდენცია საქართველოს მთავარ სარდალსა და ამირსპასალარს..

ძველად სამხედრო მინისტრები პირდაპირ მონაწილეობას ჰღებულობდნენ ბრძოლაში და სამხედრო მინისტრის რეზიდენციად ითვლებოდა ლორის ციხე.

თუ ასეთის ფხიზლის ყურადღებით ეკიდებოდნენ ამ კუთხეს—ცხადია კულტურული მუშაობაც სწორეთ იქ იქნებოდა გაჩაღებული. ამას ცხად ჰყოფს თუნდა ახტალის ტაძარი, რომელიც თითქმის ლორის საზღვართან იმყოფება, და რომელიც ცნობილ აკადემიკ გრიმის მოწმობით უნდა ჩაითვალოს ერთ უშესანიშნავეს ძეგლად საქართველოში...

თვალი დაუდგა ტიალ დროთა ვითარებას... უანგარიშოდ მოზღვავებულ ურდოებისგან წაილეკა და ამტუტდა ეს კუთხე...

როგორ ლა შეირჩენდა სულს აქ ქართველობა, რომ ყველა მტაცებელს ამ კარებზე ეჭირა თვალი... როცა ირანის ტირანმა შაჰაბაზმა მოიწადინა საქართველოს დედაბუდიანად მოსპობა—მან ყურადღება თავდაპირველად ლორს მიაქცია და საქართველოს მეფეს შემოუთვალა: „ჯერ არს რათა მომცე ჯილდოდ ლორე ბერდუჯის მდინარითაო“... მან მშვენივრად იცოდა, რომ რაკი ლორს ხელთ იგდებდა,—საქართველოც მისი გახდებოდა...

ასე ჰქონდათ ეს კუთხე აჩემებული საქართველოს დაუძინებელ მტრებს და ვერ გაუძლო მათს განუწყვეტელს თავდასხმათ ლორის მცხოვრებლებმა...

უწყალოდ და უგასაგისოდ გაიჟლიტა, გასწყდა, განადგურდა...

დღეს ეს უზარმაზარი კუთხე ლორი წარმოადგენს გულის მომკლავ სასაფლაოს, რომელსაც არაფერი აწერია, მაგრამ მგლოვიარე ჭირისუფლის ქანდაკებად დასწოლია თითქმის თვალ შეუვალი მთა-კლდეები და ისინი ამბობენ:

აქ ამ არე-მარეში ჩაყრილია ძვლები იმათი, რომელნიც იბრძოდნენ საქართველოს ბურჯების გასამაგრებლად.. აქ ამ კუთხეში თვითეული ლოდი გაჟღენთილია იმ გმირთა სისხლით, რომელთაც სიკვდილი არჩიეს წინა სადარაჯოზე დგომაში, ვიდრე უფლება აყრილი დაბრუნდებოდნენ საქართველოს წიაღში...

დღეს მდინარე დებედა მოგვითხრობს სამხრეთიდან და გაოცებით მოდუდუნებს: რა დაემართა სომხის ხალხს, როგორ დაგლახაკდა და დაუძლურდა, რომ უბრძოლველად დაუთმო მუხანათ მტერს სამშობლო.. როგორ არ რცხვენის ლაჩრული გამოქცევა...

ახ, ნეტავი მე მაინც არ მწიკვლავდნენ... რამდენმა ლაჩარმა შემოსტოპა დაფეთიანებულმა ჩემს ზვირთებში, რომ მალე შემოჰპაროდა საქართველოს საზღვრებს.. ჩემს კიდეებზე ბევრს ქართველს აუხილია თვალები, მაგრამ არც ერთი არ მინახავს შერცხვენილი თავლაფ დასხმული...

უთვალავ მტერთან ბრძოლაში ის ხშირად დაცემულა, მაგრამ დამარცხებით კი არ დამარცხებულა... ქართველმა არ იცოდა უკან დახევა... ჩემი ნაპირები მათი საფლავებითაა შემოსალტული მაგრამ არც ერთს მათგანს არ მოჰხვედრია ტყვია ზურგში... ყველა გულიდანაა განგმირული...

ასეთს ამბებს მოგვითხრობენ აქაური მთები—მდინარეები და ჰკვნესოდა გული, რომ ისინი ჩვენგან შორს იყვნენ,—არ შეგვეძლო მისი იდუმალი ხმის მოსმენა და დღეს ვეღირსეთ ამას... ამ უზარმაზარს სასაფლაოზე დღეს უკვე აფრიალდა ჩვენი ბრძოლის და ბრწყინვალე მომავლის დროშა... ამ მთებს უკვე მოეფინა მხიარული ყიჟინით საქართველოს ლაშქარი და იგი გადასძახის ლოდების ფიქრებით ჩაფიქრებულს ლორს!..

იხარებდე...

მე განვაახლებ შენს გაწყვეტილს სიმღერას.. მე ედემად გადავაქცევ შენს გაძარცვნილს-გაპარტახებულს წიაღს, მე უკვდავების შარავანდედით ავათინათინებ შენს მოშავბედებულს ცას... მე ხელთ ვიგდე საუკუნეთა წინეთ ხელიდან გავარდნილი გასაღები ლორისა და ალარასოდეს და გვეკარგება იგი... ალარასოდეს.

* * *

მთები, მთები, სულ მთები თვალ შეუვალი თვისი შეუმუსრავი ციხე ბურჯებით... ქალწულებრივ ხელშეუხებელ საიდუმლოებით. ძველის ძველია მათი ფიქრები... მრავალი საუკუნის სიზმრებია მათს ქედებზე გადმოკიდული და ჰკითხულობენ ამ სიზმრებს ჩვენი ჯარისკაცგვარდიელები...

საუკუნეთა განმავლობაში ელოდა ამომკითხველს ამ ციხეთა საიდუმლოება და დღეს მოვიდა ეს ბედნიერი.

იგინი ჰკითხულობენ და აცოცხლებენ იმ ისტორიულ ზღაპრებს, რომლითაც მოვარაყებულია ეს არე-მარე.

* * *

ნაღვლიანი ფიქრებით მივდიოდი ფრონტზე... ვშიშობდი: ზღვათოდენნი მტერი გვყავს შემოსალტული და რა უნდა შევძლოთ ერთი მუჭა ხალხმა... როგორ უნდა გაუძლოთ მტრის ზღვავინვასა?..

გაჰქრა, გაიფანტა ყოველივე ნაღველი „ვითა სიზმარი ღამისა...“

ვისაც ჩაწყდიადებული აქვს სული, ვინც მოღვარსლულია ნაღვლით, წამოვიდეს ფრონტზე ლაშქრთან და განიკურნება...

რა საყვარლები, რა მხიარული არიან... ჯარისკაცი და გვარდიელი, უფროსი და უმცროსი, ერთი-მეორეს ეცილება სიმხიარულეში, თავისს გაჭირვებაში... თავისუფლების სიყვარულში...

ფრონტი გადაქცეულა იმ ზანდუკად, რომელიც აპირთავებულია უძვირფასესი თვალმარგალიტით და უკლავს გულს მტერს, პიპოქზე ჰხით შურითა...

ფრონტზე არა სწარმოებს მტერთან ბრძოლა, არა ჰგუგუნებენ ზარბაზნები, მაგრამ დაწყობილია კეთილშობილი, მისაბაძი ჭიდილი გვარდიელებსა და ჯარისკაცებს შორის... ერთიმეორეს ეცილებიან სულის სიმტკიცის გამოჩენაში, დისციპლინარულ გაწვრთნაში, შეგნებაში...

ჯარისკაცებმა როცა გაიგეს გვარდიელებსაც ვინახულებდი, [illegible] მხურვალე სალამი და დამავალეს [illegible] დე ზოგი ჩვენგანი აღმაცერად [illegible] რებდათ, ფეფუნებაში მყოფ განებივრებულ მხედრებად მიგვაჩნდით, [illegible] ვიცვალეთ აზრი... თანაბარ [illegible] ბაში ვართ... ალარა გვშურს [illegible] თვის... ოღონდ ერთსა [illegible] ჯიბროთ ერთმანეთს: ვინ წინა [illegible] უკანა... ვინ უფრო [illegible] თავს... ვინ უფრო ადრე [illegible] ამ კლდეთა შორის გამოკვეთილ [illegible] ყაფის კარების გასაღებს საქართველოს მთავრობას... პირველი ვინ დაბრუნდება დედა-ქალაქში გამარჯვების [illegible] ფერ დროშის ფრიალით.. გვარდიელები ჰღებულობდნენ ჯარისკაცთა მ[illegible] დასროლილ ხელთათმანს და იწყ[illegible] ბრძოლა რაინდული, ბრძოლა [illegible] და სათავმომწონო..

რომელი უფრო სჯობია?.. დღევ [illegible] რამდენჯერმე ჩემს თავს და [illegible] ლით აღვსებულ გულმა ამომძახა [illegible]

ორივე ტკბილია ღმერთმანი, მარ[illegible] ორთავ თვალზედა“.

ამ ათი წლის წინათ [illegible] გვიწერდა რა გიორგი საააძის [illegible] კოდ თავგანწირულ ცხოვრებას, [illegible] ლოცვა რომ ვიცოდი, დავიჩოქებდი ღმერთს შევევედრებოდი, რომ ამ[illegible] პირები მრავალი გარდმოვლინე [illegible] ჩვენთვისაო...

მეც ამას ვინატრებდი, ვინიდან [illegible] ლამაზის ფასდაუდებელი შაირებ[illegible] ჩვენი ახედრები... თუ [illegible] ბობს უკვდავება, ეს მხედრები ამ [illegible] ვების ყვავილები არიან...

მრავალი თაობა ისე [illegible] ოცნებობდა და ჩაკვდა, რომ ვერ [illegible] სა გიორგი სააკაძის გადატანილის [illegible] ვილის გამთელებას... ეს მხედრ[illegible] მისთვის მოეფინნენ ამ მთების [illegible] რომ გააუკვდავონ, მშვენიერების [illegible] თების სრულით აავსონ [illegible] ლების წმინდა აკვანი—საქართველ[illegible]

დ. შ[illegible]

რობით იპოვეს 500 მკვდარი. 15 000 მცხოვრები უსახლკაროდ დარჩა. მიწის ძვრა გრძელდება.

პოლონელების მდგომარეობა რუსეთში.

სტამბოლი. საქ. დეპ. სააგენტოს ჰავას რეიტერი აუწყებს: ვარშავიდან მოსულ ცნობით ჩრდილოეთ კავკასიის ქალაქებში ბოლშევიკების განკარგულებით დაპატიმრებიათ პოლონეთის საელჩოს წევრი. ამავე ცნობებით საბჭოთა ციხეები ავსებული ყოფილა. საპრობილეებში შიმშილია.

დემობილიზაცია

პოლონეთის მთავრობამ გადასწყვიტა დემობილიზაცია უყოს 1895 და 1896 წლებში დაბადებულ ჯარისკაცების. ცხადდება ოფიცრების მთელი შემადგენლობის 25% დემობილიზაცია.

შვეიცარიის სოციალისტურ პარტიაში.

ბერნი. შვეიცარიის სოციალისტურმა პარტიამ 350 ხმით 213 წინააღმდეგ უარყო მესამე ინტერნაციონალის პროგრამა.

მიწის ძვრა ალბანეთში.

რომი. ვალონიდან იუწყებიან ალბანეთში მომხდარ ძლიერ მიწის ძვრის შესახებ. დანგრეულია სოფლების მთელი წყება ტელეპენის ოლქში. ჯერ ჯე-

ახალი ამბები

◆ **საქართველოს პროფ. კავშირთა** საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტთან დაარსებულ პროფესიონალურ მოძრაობის და კოოპერატიულ კურსების გამგეობა სთხოვს ლექტორებს და მსმენელთ გამოცხადდნენ აღმასრულებელ კომიტეტში ორშაბათს, 17 იანვარს, საღამოს 6 საათზე. (რუსთაველის ქ. № 17, მუშათა სასახლე, ოთახი 51).

◆ **თავდაცვის ფონდში.** იანვრის 16 დღის 12 საათზე თავდაცვის ფონდის ბინაზე (სასახლე, ოთახი № 29) შესდგება თავდაცვის ფონდის მთავარი გამგეობის მორიგი სხდომა. რადგანაც სასწრაფოთ გასარჩევია სხვადასხვა მნიშვნელოვანი საკითხები, ამიტომ წევრთა დასწრება სავალდებულოა. სხდომა შესდგება მიუხედავათ იმისა, რამდენი წევრიც არ უნდა დაესწროს.

◆ **ტყვარჩელის ქვა-ნახშირი,** მთავრობამ დაამტკიცა ხელშეკრულება, რომლის თანახმად იტალიის მრეწველებს ეძლევათ კონცესიები ტყვარჩელის ქვანახშირის დასამუშავებლათ. ხელშეკრულება განსახილველად დამფუძნებელი კრების საფინანსო-საბიუჯეტო კომისიას გადაეცა.

◆ **ამხ. ნოე რამიშვილის მოხსენება.** დღეს, 16 იანვარს, საღამოს 6 საათზე შესდგება ჩუღურეთის უბნის მოქალაქეთა საზოგადო კრება. მოხსენებას გააკეთებს ამხ. ნოე რამიშვილი.

◆ **სახელმწიფო თეატრში.** დღეს სახელმწიფო თეატრში დანიშნულია ოპერა „აბესალომ და ეთერი“ (სამოცდამეათედ) ეთერის როლს პირ. შეასრულებს ქ-ნი რისი დედოფლის როლს ქ-ნი ცინკი, დანარჩენი როლები განაწილებულია ასე: ქ-ნი ლაბაშიძე, (მარიხი) ბ. ზალიპსკი (აბესალომი) და ინაშვილი (მურმანი).

◆ **ჟურნ. „სახალხო გვარდიელი“.** გამოვიდა მორიგი ნომერი „სახალხო გვარდიელი“ შემდეგის შინაარსით: მოწინავე—„ომი თუ ზავი“; „ორი წლის წინეთ“—ვალიკო ჯუღელისა, „უსათაურო“—გ. ქუჩიშვილისა, „თანამედროვე წერილები, I—ჯარი და გვარდია“ სახ. გვარ.—გეოეტის; „სახალხო გვარდიას“ ალ. წუწუნავასი. „ქ. კაუცკი საქართველოში“, „მიწის საკითხი“—მანჯგალის. რეზოლიუციები პირველი ყრილობის. ჯარისკაცების და გვარდიელების წერილები, პროტესტები, დეპეშები. სურათები: სოციალისტური დელეგაცია საქართველოში, შტაბის წევრები, 1-ლი ყრილობა გვარდიისა, ძმათა სასაფლაო, არ. ჭუნიასი. ყარაიაზისა და სხვა.

◆ რედაქციამ მიიღო ტერენტი გრანელი. ლექსების წიგნი „სამგლოვიარო ხაზები“.

◆ **შეცდომის გასწორება.** ჩვენი გაზეთის მე-8 ნომერში, რკინის გზელთა ყრილობის მიერ პროფესიონალურ კავშირთა საერთაშორისო კონგრესისადმი გაგზავნილ მისალმებაში სწერია: ამ ძალას ხედავს პროფესიონალურ ინტერნაციონალში საქართველოს რკინის გზის პროლეტარიატი და ეს ამხანაგებს ჰპატებს ენერგიის ბრძოლისათვის. უნდა იყოს: ამხნევებს და მატებს ენერგიას ბრძოლისათვის და სხვ.

კრებები.

17 იანვარს, საღ. 5 ს. შესდგება ს. ს. დ. მ. პ. მე-3 რაიონულ კოლექტივის არა-ჩვეულებრივი სხდომა. (კახეთის ქ. № 1).

— დღეს, საღამოს 6 საათზე, საკუთარ ბინაზე („ერთობის“ შენობა) შესდგება საქ. ახ. მარქ. ორგანიზაციის ცენტრალურ კომიტეტის სხდომა.

— ახალგაზრდა მარქსისტთა, მეოთხე რაიონის წევრთა სასწრაფო საზოგადო კრება დანიშნულია დღეს, დღის 12 საათზე მეოთხე რაიონის ბინაზე. ყველა წევრთა დასწრება აუცილებელია.

— ხვალ, 17 იანვარს, საღ. 5 საათ. დანიშნულია მეოთხე რაიონული კოლექტივის არაჩვეულებრივი სხდომა. ამავე დღეს დღის 4 ს. დანიშნულია ამავე რაიონის სარევიზიო კომისიის სასწრაფო სხდომა.

სამშობლოს დარაჯს

თავით ეყრდნობი სანგრისა მაღლობს
და ჰფიქრობ გულში: მივწვები ტყვილად.
მაგრამ... ხომ იცი? მტერია ახლოს...
არ წაგეძინოს, იყავი ფრთხილად!..

საყვარელივით გვერდში მწოლარე
ტენკივი, ხმელი და შეწყუული.
სიჩუმის მიმელი ღამის ოლარი.
და ცივ ბრჭყალებში ცივი სხეული.

სანგრები, თხრილი და მავთულები,
ყველა თვალ ღია და მოდარაჯე.
და იქით-აქით ცეცხლის გულები
თავზე სიფრთხილის წითელ ფარაჯით.

თვალ წინ ტრიალებს, როგორც ფარანი:
სახლის კერა და თბილი ლოგინი;
ახალ ღვინოთი ძველი მარანი
და ჩუმად ოხრავს მწარე ლოდინი.

შენ დაგაკისრეს დიდი ვალები.
ემორჩილები უსიტყვო ბედსა.
გიყვარს სამშობლო განაწვალები
და მისთვის იხრი ვაჟკაცურ ქედსა.

გიცქერს მაჯნიდან საშიშროება.
თან გეპარება, როგორც ბებუთი.
ჰკივის სიფრთხილის გარს მყუდროება.
უახლოესი ჟამის ეფუთი *).

თავით მიეყრდნე სანგრისა მაღლობს
და ჰფიქრობ გულში: მივწევი ტყვილად...
მაგრამ .. ხომ იცი? მტერია ახლოს...
არ წაგეძინოს, ო ფრთხილად! ფრთხილად!..

ინ-რე ჟან.

*) ძველი წინასწარმეტყველების წიგნია.

ეკონომიური მდგომარეობა

(ამ. კ. კანდელაკის მოხსენება რკინის გზელთა მესამე ყრილობაზე)

ამხანაგებო! იმ დიდ ნივთიერ გაჭირვების დროს, რომელსაც ეხლა განიცდის ჩვენი ხალხი, იმ დროს, როცა ჩვენი ქვეყანა გარს შემორტყმულია მტრებით, რომელთაც სურთ ამ გაჭირვებით სარგებლობა და ამით ჩვენი წესწყობილების დარღვევა და ჩვენი სახელმწიფოებრიობის განიავება,—თავის თავად გასაგებია, რომ ყოველმა შეგნებულმა მოქალაქემ, ყველა ხელმძღვანელმა ორგანიზაციებმა და განსაკუთრებით ისეთმა, როგორიც არის რკინის გზელთა ყრილობა, უნდა იცოდეს, თუ რას წარმოადგენს ჩვენი ეკონომიური მდგომარეობა და რა ნაბიჯებია გადადგმული ან შეაძლებელია გადავდგათ მისი გაუმჯობესებისათვის. ალბათ, ამიტომ გაინტერესებთ თქვენ ჩემი მოხსენებაც, ე. ი. ის, რაც ჩვენ ევროპაში ვნახეთ და რაც იქ გააკეთა ჩვენმა ეკონომიურმა მისიამ.

ერთის თვალის გადავლებითვე თქვენ შეამჩნევთ, რომ დასავლეთი ევროპა, ყოფილ რუსეთის სახელმწიფოსთან შედარებით წარმოადგენს მდიდარ და ბედნიერ ქვეყანას; მაგრამ თუ ახლოს დაუკვირდებით მის მდგომარეობას, დაინახავთ, რომ მასაც, მდიდარ ევროპასაც, შეამჩნევათ დამჩნევია ომის საშინელების შედეგი. ამ სახელმწიფოებშიც დღეს, წინანდელთან შედარებით ეკონომიური ცხოვრება არეულია, აქაც დიდი გაჭირვებაა. მხოლოდ, შეიძლება ითქვას, რომ ბედნიერ გამონაკლისს წარმოადგენს ერთად-ერთი ინგლისი, რომელზედაც ომს ისე მწვავე დაღი არ დაუსვამს, რომელსაც არც ადამიანის მსხვერპლით და არც ნივთიერათ ისეთი ზარალი არ უგრძვნია, როგორც ევროპის სხვა ქვეყნებს.

ომიდან დაუზარალებლათ გამოსულ ინგლისს საშუალება მისცემია სხვა სახელმწიფოებზე უფრო ადრე და უფრო ადვილათ შესდგომოდა აღმშენებლობითი მუშაობას; ამ გარემოებამ კი გამოიწვია ის, რომ ინგლისი შეიქნა სხვა სახელმწიფოებისთვის ეკონომიურ ცხოვრებაში მოკარნახე და პოლიტიკური მესაჭე. მაგრამ ინგლისიც კი, რომელსაც არ განუცდია სხვებსავით დიდი უბედურება,—დღეს ეკონომიურ კრიზისს განიცდის. ამის უმთავრესი მიზეზი ის არის, რომ დიდი რუსეთის ევროპიდან ჩამოშორებამ და გერმანიის მძიმე პირობებში ჩაყენებამ საზოგადოთ დაარღვია წინანდელი წონასწორობა; დაირღვა ძველებური აღებ-მიცემობის გეზი, ინგლისიც წინანდებურათ ველარ ასაღებს თავის საქონელს, მრეწველობა ძველებურის ტემპით ვერ ვითარდება. ინგლისის ვალიუტა რომ მაღლა დგას და იმავე დროს თითქმის ყველა მომხმარებელ ქვეყნების ფულის კურსი დაცემულია,—ესეც სათანადოთ მოქმედობს ინგლისის მრეწველობაზე.

სახელმწიფოები, რომელნიც ქაღალდის ფულს ბლომათ სჭრიან,—ადვილათ ველარ იძენენ ინგლისის საქონელს; რადგან ეს ძლიერ ძვირი ჯდება ქაღალდის ფულით. ამნაირად, მომხმარებელ ქვეყნების დაღარიბება მდიდარ ინგლისზედაც მოქმედობს; მრეწველობა ზარალობს, იქ დღეს დიდი უმუშევრობაა.

ამნაირად კარგმა ვალიუტამ, როცა ირგვლივ ქაღალდის ფულის კორიანტელია, ინგლისი ისე, როგორც ნეიტრალური ქვეყნები, ცუდ მდგომარეობაში ჩააყენა. საკვირველი მოვლენა იყო ბრიუსელის საერთაშორისო ფინანსიურ კონფერენციაზე: აქ ნეიტრალურ ქვეყნების კარგი ვალიუტის პატრონები ისე ჩიოდნენ თავის ეკონომიურ გაჭირვების შესახებ, როგორც ღარიბი ქვეყნები. ეს კიდევ ერთხელ იმას ამოწმებს, რომ სანამ ევროპაში არ იქნება აღდგენილი ყოფილი ეკონომიური ურთიერთობა, კრიზისს მდიდარ და ძლიერ ქვეყნებშიაც კი ადგილი ექნება. განსაკუთრებით დაზიანებულია ომით ჩრდილოეთ საფრანგეთი და სწორედ ამით აიხსნება შოვინიზმი ფრანგი „ობივატელის“, რომელიც მზათ არის ხელი წაუჭიროს და დაახრჩოს ომის გამომწვევი სახელმწიფო.

თავის მდგომარეობის გასაუმჯობესებლათ საფრანგეთი იძულებულია მიმართოს როგორც შინაურ, ისე გარეშე სესხს და ქაღალდის ფულის ბეჭდვას და აქედანვე გამომდინარეობს საფრანგეთის ფრანკის ღირებულების დაცემა. უმუშევრობა აქაც დიდია. საფრანგეთმა დიდი ზარალი ნახა ჩრდილოეთის ინდუსტრიალურ პროვინციის ომისაგან განიავებით. ამ ინდუსტრიის აღდგენა, წინანდელ დონეზე დაყენება დიდ დროს მოითხოვს. მიტომ აქ განსაკუთრებული ყურადღება აქვს მიქცეული სოფლის მეურნეობას. რაც შეიძლება ნაკლები საქონლის შემოტანა უცხოეთიდან, რადგან ბევრის გატანა მოუხერხებელია, აი საფრანგეთის ეკონომიური პოლიტიკის მიმართულება.

უფრო გაჭირვებულ მდგომარეობაში იმყოფება იტალია. იგი ველარ ახერხებს, რომ თავისი შინაური მოთხოვნილება თვითვე დააკმაყოფილოს. ამიტომ სიღარიბე აქ უფრო თვალსაჩინოა, ფულის კურსი თანდათან ეცემა. ყველაზე უფრო მწვავე ბეჭედი ომისა გერმანიას აზის. მას სულს უხუთავს ის კონტრიბუცია, რომელიც მან უნდა გადაიხადოს გამარჯვებულ სახელმწიფოთა სასარგებლოთ. მართალია, ფულის კურსი მას ხელს უწყობს თავისი ნაწარმოები გაიტანოს უცხოეთის ღარიბ ბაზარზე, მაგრამ სხვა მრავალი გარემოება ამისთვის ხელის შემშლელია. უმუშევართა რიცხვი გერმანიაში ძლიერ დიდია, მარტო ბერლინში ითვლება 300,000 უმუშევარი.

ამრიგად თქვენ ხედავთ, რომ ევროპის ყველა სახელმწიფოები წინანდელთან შედარებით ცუდ მდგომარეობაში იმყოფებიან. მაგრამ ამავე დროს ყველა ქვეყნებს ერთი და იგივე მიზანი დაუსახავთ: რაც შეიძლება მალე აღადგინონ თავიანთი ნივთიერი მდგომარეობა, შრომა და დაუღალავი შრომა, აი რას ვხედავთ ყოველგან. ეს აღმშენებლობითი მუშაობა ყოველგვარ პესიმიზმს ნიადაგს უკარგავს.

დღეს არის კრიზისი, მაგრამ ამავე დროს ყოველი ზომაა მიღებული ამ კრიზისის გასანელებლათ, მთელი ხალხის ენერგია შემოქმედებითი მუშაობისკენ ისწრაფის ამის შედეგიც თვალსაჩინოა. ომისაგან დანგრეულ და განადგურებულ საფრანგეთის პროვინციების 30—40 ნაწილი და ბელგიის 60 ნაწილი უკვე აღდგენილია. ეკონომიურ ცხოვრების აღდგენისთვის, გადაუმეტებლათ შეიძლება ითქვას, დიდი ერთსულოვნებაა ყველა კლასთა შორის. მართალია, იქ მუშები შედარებით ისეთ გაჭირვებას არ განიცდიან, როგორც ჩვენში, მაგრამ მაინც წინანდელთან შედარებით გაჭირვებაში არიან; მიუხედავათ ამისა, ისინი გრძნობენ, რომ არსებულ მდგომარეობიდან ერთად-ერთი გამოსავალი გზა არის ნაციონალური ეკონომიკის აღდგენა. ამით აიხსნება ის, რომ ინგლისში და საფრანგეთში ძალიან მცირე რიცხოვანია მესამე ინტერნაციონალის მიზიდველი, მაგრამ უკიდურეს მოთხოვნილების მომხრენი. არა მესამე ინტერნაციონალის მომხრენი, არამედ პროფესიონალური კავშირები აძლევენ აქ ტონს მუშათა მოძრაობას. ამათში კი ზომიერი მოთხოვნილებანი იმარჯვებენ. ასე, მაგალითად, თქვენ იცით, რომ ამ 3 თვის წინათ ინგლისში დიდი გაფიცვები მოხდა. დიდ ამბებს მოელოდენ ამ გაფიცვებიდან. პირვანდელი მოთხოვნილებანი მართლა რადიკალურიც იყო. მაგრამ სულ მალე ეს გაფიცვები ხელფასზე მხოლოდ 10 პროც. მომატებით გათავდა, მწარმოებლებთან და მთავრობასთან შეთანხმებით. უმთავრესი ამის მიზეზი კი ის იყო, რომ თვით მუშები კარგათ გრძნობდენ, რომ სახელმწიფოს ისედაც შერყეულ ეკონომიურ საფუძვლის მეტი შერყევა ყოვლად შეუძლებელია. ინგლისის მუშისთვის, მასისთვის, წარმოუდგენელია ის, რაც რუსეთში ხდება.

შემდეგ მომხსენებელი ციფრებით ამტკიცებს, თუ როგორ მატულობდა ცხოვრების გაძვირება გერმანიაში და საფრანგეთში და თუ რამდენი მოემატათ ამავე დროს მუშებს, საიდანაც სჩანს, რომ ხელფასი არ ყოფილა გადიდებული იმდენით, რამდენათაც დაეცა ფულის კურსი და ცხოვრება გაძვირდა. საფრანგეთისა და განსაკუთრებით გერმანიის ხალხი ითმენს, ამბობს მომხსენებელი, დღევანდელ გაჭირვებას, რომ თავიდან აიცილოს, ის რასაც რუსეთი დღეს განიცდის.

ასეთია მოკლეთ დასავლეთ ევროპის დღევანდელი ეკონომიური ვითარება.

წამალი ამ მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად ბრიუსელის საფინანსო კონფერენციამ, სადაც ყველა ქვეყნის გამოჩენილი ფინანსისტები შეიკრიბენ, მეტი ვერ ნახა: რაც შეიძლება სწრაფი აღდგენა ეკონომიურ ურთიერთობისა სხვა და სხვა ქვეყნებს შორის; უამისოდ კრიზისი თავიდან აცილებული ვერ იქნება ვერც ერთ ქვეყანაში.

ეხლა თქვენ გაინტერესებთ ისიც, თუ რა გააკეთა ევროპაში ჩვენმა მისიამ. უნდა გითხრათ, რომ დიდი იმედების დამყარება ამ მისიის მუშაობაზე შეუძლებელი იყო; ერთი იმიტომ, რომ ამ უკანასკნელ დრომდის ჩვენ ევროპაში ძალიან ნაკლებათ გვიცნობდნენ, თუმცა ჩვენმა პოლიტიკურ დელეგაციამ ძლიერ ბევრი იმუშავა ამ მხრივ. მეორეთ იმიტომ, რომ პოლიტიკური სიტუაცია, რომელიც შექმნილი იყო საქართველოს ირგვლივ და ის ხმები, რომელსაც იქ ავრცელებდნენ საქართველოს მტრები, ჩვენ მუშაობას ძლიერ აბრკოლებდა. მაგალითად: აზერბეიჯანში საბჭოთა ძალაუფლების გამოცხადების დროს ევროპაში ხმები გავრცელდა, რომ საქართველოშიაც გამოცხადდა საბჭოთა მართველობა, დაიჭირეს ევროპის წარმომადგენლებიო და ძველი მთავრობა გაიქცაო. ასეთივე ხმები გავრცელდა უკანასკნელად სომხეთში მომხდარ გადატრიალების დროს. ამ ცრუ ხმებმა, რა თქმა უნდა, ცუდი გავლენა მოახდინა ევროპაში და ამან იმაზედაც იმოქმედა, რომ საქართველოს ნაციათა ლიგაში მიღების საქმე ჯერ არ გადაწყდა.

მიუხედავათ ასეთ პირობებისა ჩვენს მისიას მუშაობა არ შეუწყვეტია; მართალია დიდ ხანს დაგვჭირდა მუშაობა, მაგრამ ამ დროს უშედეგოთ არ ჩაუვლია.

რა იყო ჩვენი მიზანი? ევროპის განათლებულ ქვეყნებთან ეკონომიურ კავშირის გაბმა, იქაურ კაპიტალის, ცოდნისა და გამოცდილების ჩვენში შემოტანა ჩვენი ბუნების სიმდიდრეების დასამუშავებლათ. ჩვენთან ერთად უცხოეთის კაპიტალის მუშაობა სრულიადაც არ იწვევს რაიმე ცუდ შედეგებს ჩვენი ქვეყნისა და ჩვენი დემოკრატიისათვის. მართალია, ერთ დროს ბურჟუაზიულ ევროპასთან ლაპარაკისთვის ჩვენ „სოგლაშატელებს“ გვეძახოდენ, მაგრამ სწორეთ იმავე ლონდონში, სადაც ჩვენ ვიმყოფებოდით, იმავე მიზნით ახლა ევროპის კაპიტალისტებს ისინიც ელაპარაკებოდენ და ელაპარაკებიან, ვინც ჩვენ „სოგლაშატელებს“ გვეძახოდენ. ჩვენ რამოდენიმე დიდი ხელშეკრულება დავდევით ევროპაში. ერთი შეეხება ტყვარჩელის ქვა ნახშირის დამუშავებას. ეს ხელშეკრულება ჩვენ დავდეთ იტალიასთან. ის გულისხმობს მადაროების ფართო მასშტაბით დამუშავებას. საქართველოს მიეცემა იმდენი ნახშირი, რამდენიც საჭირო იქნება მისი წარმოების დასაკმაყოფილებლათ. ხელშეკრულება გულისხმობს მთავრობის მონაწილეობას და კონტროლს, ჩვენი კანონების საზოგადოთ და კერძოთ მუშათა კანონმდებლობის ხელშეუხებლობას.

მეორე ხელშეკრულება დავდევით საფრანგეთის მეაბრეშუმეთა სინდიკატთან. ამ ხელშეკრულების ძალით ჩვენში უნდა დამზადდეს ისეთი თესლი, როგორიც შეეფერება ადგილობრივ პირობებს. ამის გარდა საფრანგეთის ცნობილი მეაბრეშუმენი იმუშავებენ აქ, რომ ხალხს შეასწავლონ აბრეშუმის კარგი მოვლა. ამ საქმემ ჩვენში ისეთივე დიდი როლი უნდა ითამაშოს, როგორსაც მეაბრეშუმეობა თამაშობს საფრანგეთში და იტალიაში.

მესამე ხელშეკრულება შეეხება დაზღვევის საქმეს და მეოთხე $1\frac{1}{2}$ მილიონ სტერლინგი სესხის მიღებას. ეს ხელშეკრულებები ჩვენ ინგლისში დავდევით. სესხი მთავრობამ უნდა მოახმაროს ისეთ წარმოებას, რომელიც გარანტიას მისცემს სესხის მომცემს აანაზღაუროს თავისი თანხა, როგორც მაგ. რკინის გზის მოწესრიგება, ნავთსადგურის მოწყობა, სასოფლო სამეურნეო და საფაბრიკო იარაღები და სხ. ნაწილი სესხისა კი ჩვენი ფულის სისტემის, ახალი ფულის შექმნას უნდა მოხმარდეს. ყველა ამ ხელშეკრულებების განხორციელებისთვის საჭიროა დამფუძნებელი კრების დამტკიცება. ყველა ეს ხელშეკრულებები მოწმობს იმას, რომ ევროპის მოწინავე სახელმწიფოებს უნდათ ჩვენში, ჩვენთან ერთად მუშაობა. ისინი არ ეხებიან არც ჩვენ შინაურ მართვა-გამგეობას, არც ჩვენ კანონებს. ხელშეკრულებაში ხაზგასმით არის ნათქვამი, როგორც მოგახსენეთ, რომ ისინი დაემორჩილებიან ყველა იმ კანონებს, რომელიც არსებობს საქართველოში. ტყვარჩელის ხელშეკრულებაში ნათქვამია, რომ მწარმოებლები დაექვემდებარებიან მუშათა კანონმდებლობას და საქართველოს მთავრობის დაუკითხავათ მათ არ შეუძლიათ უცხოეთის მუშების შემოყვანა, რომ არ ესარგებლათ შეუგნებელ ელემენტის გასაძლიერებლათ და მუშათა შორის უთანხმოების ჩამოსაგდებათ. ამ რიგათ თქვენ ხედავთ, რომ აქ სავსებით დაცულია სახელმწიფოს და მუშათა კლასის ინტერესები.

ამ ხელშეკრულებათა ცხოვრებაში გატარება ევროპიელების ჩვენში მუშაობის პირველი ნაბიჯია გადადგმული. იგი ხელს შეუწყობს ჩვენში წარმოების განვითარებას, მაგრამ ჩვენც ვალდებულნი ვართ მათ ხელი შეუწყოთ. ჩვენ გვწამს, რომ ამ ხელშეკრულებებს მოჰყვება უფრო დიდი მნიშვნელოვანი ხელშეკრულებები, რომლის შედეგი იქნება საწარმოო ძალთა განვითარება ჩვენში. საკუთარ საშუალებით ჩვენ ვერ მოვახერხეთ წარმოების განვითარება, და ეს ადვილი ასახსნელიც არის, ვინაიდან ჩვენზე უფრო დიდ სახელმწიფოებმაც კი ვერ შესძლეს ომის შემდეგ წარმოების გაძლიერება. მაგრამ ეს სრულებით არ ნიშნავს, რომ ჩვენ არაფერი ვაკეთოთ და სხვას უყუროთ. ევროპის კაპიტალის ჩვენში შემოსვლა უნდა იყოს პირველი ნაბიჯი, რომელსაც უნდა მოჰყვეს ჩვენი დამოუკიდებლითი მუშაობაც. დღეს ჩვენი ბიუჯეტის დიდი ნაწილი საბეჭდავი მანქანით იფარება და ეს არის ის უბედურება, რომელიც სხვა მიზეზებთან ერთად იწვევს ჩვენი ცხოვრების გაძვირებას. [illegible] მიმართვა არის ის ტკბილი შხამი, რომელიც ერთსა და იმავე დროს კიდევაც გვხიბლავს და კიდევაც გვწამლავს. ჩვენც ისე, როგორც განათლებული ევროპა, უნდა დავკმაყოფილდეთ იმით, რაცა გვაქვს, რომ ჩვენი მდგომარეობა არ გაუარესდეს. სოფლის მეურნეობას უნდა მიექცეს განსაკუთრებული ყურადღება. ადგილობრივი მეურნეობამ უნდა დააკმაყოფილოს ჩვენი მოთხოვნილებები; ეს აუცილებლად საჭიროა ბიუჯეტის გაჯანსაღებისათვის. ყველა უნდა განიმსჭვალოს იმ აზრით, რომ განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს დაზოგვას და ეკონომიას. ამის გარეშე ჩვენი ხსნა არ არის, დაზოგვის საუცხოვო მაგალითს გვაძლევს გერმანია, სადაც ყოველი მოქალაქე განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს ეკონომიას: ნაკლები მოხელეობას და მეტი შემოქმედებითი ძალას. თუ ჩვენ მოვიხერხეთ და ეკონომიის გზას დავადექით, რათა თანასწორობა შევიტანოთ ჩვენს ბიუჯეტში,—დადგება ის დრო, როცა ჩვენ შევდგებით სწორ გზაზე, რომელიც ჩვენს „ვალიუტასაც,“ რომლის შესახებ ახლა ყველა ლაპარაკობს, მიიყვანს ნამდვილ ფულამდე; ხოლო თუ ისევ მანქანას დაუწყეთ ცქერა,—ეს სავსებით დასცემს ჩვენი ფულის ღირებულებას და დაღუპვისაკენ წაგვიყვანს.

მძიმე და ეკონომიურ მდგომარეობას განვიცდით, მაგრამ არის პერსპექტივებიც; ეს უკანასკნელი რომ არ იყოს, სხვებიც არ მოისურვებდენ ჩვენში მუშაობას. უმთავრესი იმედი ჩვენს ჯაფას უნდა დავამყაროთ, ხოლო ისინიც უნდა გამოვიყენოთ, ვისაც ჩვენთან მუშაობა უნდათ.

იმ ძალებმაც, რომელნიც ახლა ჩვენს სახელმწიფოებრივობას ემუქრებიან, უნდა შეიგნონ, რომ გარეშე ურთიერთ ეკონომიურ დამოუკიდებლობისა ხსნა არ არის; ამას გრძნობს დღეს უფრო ძლიერი ევროპაც; მით უფრო უნდა იგრძნონ ეს იმათ, ვისი ნივთიერი მდგომარეობაც უფრო შერყეულია.

„წითელ“ სომხეთში

(აზერბეიჯანის მისიის ცნობა)

ქვემო ახტაში.

დაშნაკელების მთავრობის ჩამოგდების შემდეგ ქვემო ახტის რაიონში დაიწყო უპასუხისმგებლო პირების გამოსვლები დაშნაკელი მთავრობის აგენტების ხელმძღვანელობით. ბნელი პირების გავლენით გლეხებმა გაჩეხეს ტყე. ქვემო ახტაში გაძარცულ იქნა ორი სასურსათო საწყობი. ქვემო ახტის რევკომის მიერ მიღებული ზომებით სამი დღის განმავლობაში გაფანტულ იქნენ კონტრ-რევოლიუციონური ელემენტები რაიონში და ანარქია მოისპო.

„წითელ“ აზერბეიჯანში

(გაზეთებიდან)

რკინის გზაზე. „ნარხ. ნოზი“ სწერს: „რაც შეეხება აზერბეიჯანის რკინის გზათა საქმის ტეხნიკურ მხარის ძირიანათ შეცვლას, სამწუხაროდ, ეს ძლიერ ძნელია აუცილებელ მასალების უქონლობის და აგრეთვე ხელოსან მუშების ზოგიერთი კატეგორიების ნაკლის გამო. შეუძლებელია მოძრაობის სასურველად მოწყობა შპალების უქონლობის გამო. ძველი შპალები უნდა გამოიცვალოს, მაგრამ ეს ერთბაშად არ შეიძლება. ამიტომ იძულებულნი ვართ შევასუსტოთ მატარებლების მოძრაობის სიჩქარე იმ ადგილებში, სადაც დამპალი შპალებია.

მასალების უქონლობისა და მუშა ხელის სიმცირის გამო გვიანდება შეკეთება და ძველი შენობების აღდგენა ვერ დამთავრდება ახლო ხანში. აგრეთვე მოძრავი შემადგენლობის შეკეთება მუშებისა და მასალის სიმცირის გამო. მოსამსახურენი ავადმყოფობენ, რაც აიხსნება კლიმატიური პირობებით და მალიარიით. არ იშოვება საერთოდ არავითარი წამალი, ვერც საზრდოობენ ხეირიანად მუშა მოსამსახურენი.

ღია წერილი

ს. ს.-დ. მ. პ. თფილ. კომიტეტს.

გაზ. „ერთობის“ № 5 სწერია: „თფილისის კომიტეტმა მოისმინა რა დ. ხართიშვილის განცხადება თფილისის ქალაქის საბჭოში შეტანილი მისი სოც. დემოკრატ. ფრაქციიდან გასვლის შესახებ, დაადგინა: დ. ხართიშვილმა დაჰკარგა პარტიული მანდატი ქალაქის საბჭოს ხმოსნისა და ის გარიცხულია პარტიიდან, რაც ეცნობა თფილისის ქალაქის ს. დ. ფრაქციას და პირველ რაიონულ ს. დ. კოლექტივს, რომლისაგანაც ის წამოყენებული იყო ქალაქის საბჭოს ხმოსნადო.

როგორც ამ დადგენილებიდან სჩანს, კომიტეტს გამოურიცხივარ პარტიიდ[illegible], რასაც მე ვ[illegible] მხოლოდ გაზეთით, მე ძალიანაც გამოვედი თ. ქ. საბჭოს ს. დ. ფრაქციიდან, იმის მიზეზიც და [illegible] მქონდა—გაიხსენეთ ჩემგან მოცემული განმარტება (იხ. გაზ. „ახ. სხივ.“ № 16) ამის შემდეგ მდგომარეობა უფრო გამწვავდა, რამაც იძულებული მყო საბჭოში შემეტანა შემდეგი განცხადება:

„დღეიდან მე გამოვდივარ საბჭოს ს. დ. ფრაქციიდან და ვრჩები ხმოსნად, როგორც დამოუკიდებელი სოც. დემოკრატი. ამას მიკარნახებს სოც.-დემოკრატიული შეგნება და მოქალაქობრივი სინიდისი“.

აქედან სჩანს, რომ ჩემი ფრაქციიდან გამოსვლის მიზეზი მეტად დიდია; ამიტომ კომიტეტს ასე ხელის მოსმით კი არ უნდა გადაეჭრა ეს კითხვა, არამედ—მას უნდა მიექცია ამ გარემოებისათვის სათანადო ყურადღება, დაეტანებია თავისთვის ძალა, გამოეჩინა მიუდგომლობა, მოესმინა ჩემთვისაც და თუ საჭირო დარჩებოდა, შემდგარიყო პარტიული სასამართლო, მე და ფრაქციას შორის...

კომიტეტს უნდა მოეწვია თფილისის იმ ორგანიზაციათა კრება, რომელმაც საბოლოოდ დაადასტურა თ. ქ. ს. ხმოსანთა პარტიული კანდიდატების სია. ამ კრების დადგენილება იქნებოდა ჩემთვის, როგორც სოც. დემოკრატ ხმოსნისათვის, სავალდებულო.

მე მოვითხოვ მოწვეულ იქნეს კრება ზემო მოხსენებულ ორგანიზაციათა.

დავ. ხართიშვილი.

10 იანვარი, 1920 წ.

ნეკროლოგი

მარკოზ კაციტაძე.

11 იანვარს ღამით ვერაგმა ხელმა წუთის სოფელს გამოასალმა მარკოზ კაციტაძე. იგი მოჰკლეს სამი ტყვიით. არავინ იცის რისთვის. ახალგაზრდა, 24 წლისა, უწყინარი, ყველასაგან პატივცემული, მომავალში დიდს იმედებს იძლეოდა. ღარიბი დედ-მამის შვილმა სკოლის გარეთ მეცადინეობით ჩააბარა აფთიაქის მოწაფის გამოცდა და დაეწაფა თვითგანვითარებას.

ჩაწერილი იყო ერთობის უბნის სახალხო გვარდიაში და იმ ვე უბნის კომიტეტში მდივნობდა.

თავისი პატიოსნებით და ენერგიით ყველას სიყვარული ჰქონდა დამსახურებული,

მთელი უბნის ახალგაზრდობა მას მწუხარებით ეთხოვება და ემშვიდობება. საუკუნოთ იყოს ხსენება შენი ძვირფასო ადამიანო!

ის ეკუთვნოდა სოც.-დემოკრატიულ პარტიას. წინააღმდეგი იყო ქელეხების გამართვის. ამიტომ მის მშობლებს და ძმებს განსვენებულის ხსოვნის აღსანიშნავად საქართველოს სოც. დემ. მუშათა პარტიის პარტიული ფონდის სასარგებლოთ შეაქვთ ათი ათასი მანეთი*)

ათანასე ქვათაძე.

ყველამ, თუ არავინ?

არა მგონია ვისმესთვის საჭირო იყოს მტკიცება საზოგადოთ გზის საჭიროების შესახებ. ეს მშვენივრად იცის მთავრობამაც, ერობამაც და ხალხმაც. მიუხედავათ ამისა დღეს ჩვენში ახირებული მდგომარეობა შეიქმნა: რაც დღე მიდის გზები თანდათან ფუჭდება, მასზე გავლა თითქმის შეუძლებელი ხდება. ხალხი ყველაფერს მთავრობას უდენის, თითქო მას ზეციდან ჩამოუდიოდეს ფულიც, მასალაც და მუშა ხელიც. მთავრობა თავის მხრივ ადგილობრივ თვითმართველობას აკისრებს გზების საქმეს და ასე ამგვარათ სულყველა ფიქრობს საკმაოზე მეტს და ლაპარაკობს, ხოლო საქმით არავინ ხელს არ ანძრევს.

არსებული გზების შეკეთება და მოვლა პატრონობა უფრო ადვილია, ვიდრე ახლის გაყვანა და რაც უფრო მეტი ხნით გაგრძელდება გზებისადმი ასეთი უყურადღებობა, მით უფრო დიდი საქმე და დიდი ხარჯი დადგება როგორც მთავრობის, ისე ერობისა და ხალხის წინაშეც.

ჩვენის აზრით საჭიროა დაუყოვ-

*) ფული მივიღეთ. რედ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნებლივ მიღებულ იქნას საჭირო ზომები, როგორც მთავრობის, აგრეთვე ერობებისა და თემების მხრივ, რომ ყველამ თავისი საშუალებით და შეერთებულის ძალღონით გამოასწორონ ჩვენი ისედაც უვარგისი გზები.

თქვენ მოგეხსენებათ, რა ცოტა გვქონდა საზოგადოთ სავარგისი გზები და ახლა იმათგანაც უმეტესი ნაწილი პირდაპირ გაუვალია. მაგალითისათვის მოვიყვან გურიის ერთად-ერთ გზატკეცილს. ეს გზა იწყება რკინის გზის სადგურ ნატანებიდან, გაივლის ოზურგეთში, დაბა ნაგომარში, ჩოხატაურში და საჯავახოს სადგურთან კვლავ გამოდის რკინის გზაზე.

დასავლეთი ნახევარი გურიისა ოზურგეთით ნატანების სადგურისაკენ მიემართება, ხოლო აღმოსავლეთი ნაწილი: (ბოდისთავი, ჯვარცმა, ერკეთი, სურები, საყვავისტყე, ჩოხატაური, ამაღლება, ნანეიშვილისეული და სხ.).

აღნიშნული გზის მეორე ნახევარით რკინის გზის სადგურ საჯავახოს უკავშირდებიან. როგორც შემოტანა, ისე გატანა ყოველგვარი საქონლისა და სურსათ-სანოვაგისა აღმოსავლეთ გურიისათვის ამ გზით სწარმოებს. აქედან ცხადზე უცხადესია ამ გზის უაღრესი საჭიროება.

შარშან გაზაფხულზე წყალდიდობის დროს მდინარე ხევისწყალმა საშინლად დააზიანა ეს გზა რამდენიმე ვერსის მანძილზე და სწორედ ისეთ ალაგას, სადაც გზის შეკეთება ბუნებრივი პირობების გამო ერთობ გაძნელებულია. მას შემდეგ ნახევარი მაზრა აუტანელ გასაჭირს იტანს ამ გზაზე მოგზაურობით. ძნელია იმ ტანჯვა-წვალების აწერა, რომელიც მუდამ დღე ხვდება იქ გამვლელს, ამის გასათვალისწინებლათ ბედმა იქ მოგზაურობა უნდა გარგუნოს.

ჩვენ ძლიერ კარგათ ვიცით, რომ ხალხის ძალის წინ ვერაფერი დაბრკოლება ვერ დაუდგება. თუ კი მოინდომებს არსებული გზის გვერდით ახალს გაიყვანს, არა თუ ძველის შეკეთება გაუჭირდის, მაგრამ საუბედუროთ მას არ გააჩნია მეთაური, ხელმძღვანელი და თუ გნებავთ ძალის დამტანებელიც. ცალცალკე, როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ყველას ესმის ამ საქმის შესრულების საჭიროება, მაგრამ ინიციატივა არსაიდან არის.

აი სწორეთ ამ ინიციატივის მიზნით გასული წლის დეკემბრის 26-ს ევროპიულ ბანკის დარბაზში მოხდა კრება თფილისში მყოფ იმ პირთა, რომელნიც განსაკუთრებით დაინტერესებული არიან ამ გზის რაც შეიძლება ადრე აღდგენაში. კრებას სამოცამდე კაცი დაესწრო და არჩეულ იქნა კომიტეტი შვიდი კაცისაგან შემდგარი, რომელსაც დაევალა, როგორც კერძო შემოწირულებათა მოგროვება გზის აღსადგენ ფონდისათვის, აგრეთვე მთავრობის წინაშე შუამდგომლობის აღძვრა საჭირო დახმარების აღმოსაჩენად.

კომიტეტი უკვე შეუდგა საქმეს. დაბეჭდილია საკვიტანციო წიგნაკები შემოწირულებათა მოსაგროვებლათ. არჩეულია დელეგაცია გზათა მინისტრის წინაშე წარსადგენათ და შედგენილია გეგმა, დაინტერესებულ სოფლებში მუშაობის გასაჩაღებლათ, რომ შეერთებულის ძალით საჯავახო-ჩოხატაურის გზა არა თუ ძველის სახით აღდგენილ იქმნას, არამედ სადაც საჭიროა შესწორებული და გაფართოებულიც.

კრებაზე დამსწრეთა შორის უკვე მოგროვდა 300,000 მანეთამდე და სრული იმედი უნდა ვიქონიოთ აღნიშნული თანხა ახლო მომავალში გაასკეცდება და გაათასკეცდება.

როგორც კრებაზე ითქვა წინეთაც ყოფილა ცდა კომისიების დაარსება აღნიშნული მიზნით და უკეთუ ასეთი კომისია არ ებობს, საჭიროა მათი შეთანხმება ახლად არჩეულ კომიტეტთან, რომელშიაც შედიან ნ. კალანდაძე, მიხ. ახალაძე; ვლ. მიგრელიშვილი, შალვა რამიშვილი, ერასტო ჩიგოგიძე, მაკარი ქავთაძე და სილ. თავართქილაძე,

სრული იმედი გვაქვს როგორც ადგილობრივი თემები, ისე ამ თემებიდან გარე ქალაქებში გასულნი პირნი განსაკუთრებულის ყურადღებით მოეკიდებიან საქმეს და ყოველგვარ დახმარებას აღმოუჩენენ მას.

ნიკ. კალანდაძე.

კონსტიტუციის განხილვა დამფუძნებელ კრებაში

6 იანვრის სხდომა.

თავმჯდომარეობს ალ. ლომთათიძე.

გრძელდება მსჯელობა კონსტიტუციის 1-ლი თავის შესახებ.

ს. დადიანი. (ს. ფ.) უპასუხებს ლ. შენგელაიას და აღნიშნავს, რომ ს.-რევოლუციონერებმა გადაუხვიეს საკითხის გარჩევის დროს სიდინჯეს და სხვა ვერაფერი არგუმენტი წამოაყენეს გარდა გინებისა. შემდეგ ორატორი ამტკიცებს, რომ შრომის პრინციპი, რომელიც შეტანილი აქვთ ესერებს თავიანთ კონსტიტუციაში და უაღრესად სოციალისტური ჰქონიათ, ჰგულისხმობს კერძო კაპიტალის არსებობას; კიდეც ამიტომ არ არის შეტანილი ეს პრინციპი კომუნისტების კონსტიტუციაში—იქ ის უკვე ანარქიზმი იქნებოდა.

შემდეგ ორატორი ეხება ესერების იდეურ დემაგოგიას. მათ კონსტიტუციის ერთ მუხლში ნათქვამია—ერთა თანასწორობა უზრუნველყოფილია, ხოლო მეორეში—აღიარებულია ერთი სახელმწიფოებრივი ენა. ამით სურთ შეიძინონ პარტიული კაპიტალი და დაამტკიცონ თავიანთი უაღრესი სოციალისტობა, რომ ყველა ერებს თანასწორობას აძლევენ. ერთა სრული თანასწორობა ხომ ნიშნავს აგრეთვე ერთი სახელმწიფოებრივი ენის უარყოფას, მაშ როგორ თავსდება ერთმანეთში ეს ორი მუხლი? უნიტარულ სახელმწიფოში უნდა იყოს ერთი სახელმწიფოებრივი ენა.

ორატორის აზრით შეიძლება არსებობდეს ორი პოლიტიკური ოპოზიცია, ერთი, რომელსაც ამოქმედებს პარტიული კაპიტალის შეძენის სურვილი და სრულიადაც არ უწევს ანგარიშს გარეშე პირობებს და მთელის ინტერესებს. მეორე, რასაკვირველია, ჰფიქრობს გააძლიეროს თავისი პოლიტიკური ძალა. გარეშე ამისა პოლიტიკური პარტია მკვდარი იქნებოდა, მაგრამ ის სდილობს თავისი კრიტიკა შეუთანხმოს მდგომარეობას. თქვენი (ესერების) ოპოზიცია პირველი ხასიათის ოპოზიციაა—თქვენ უარი უთხარით მთავრობას სამხედრო კრედიტების მიცემაზე, ჩვენ კი თუმცა გავაკრიტიკეთ ის, მაგრამ ეს კრედიტები მაინც მივეცით. ჩვენ ვაწარმოებთ კრიტიკას, მაგრამ არ შეგვაქვს ისეთი წინადადება, რომელიც თუ გავიდა,—დაანგრევს ყველაფერს და დაღუპავს სახელმწიფოს, თქვენ განაცხადეთ, რომ იცით ხალხის გულისთქმა და უარი სთქვით კრედიტების მიცემაზე, ხალხმა კი იცით რითი გიპასუხათ? მან საოცარი, უნახავი ერთსულოვნებით ჩაატარა მობილიზაცია და სამშობლოს სადარაჯოზე დადგა (ტაში). ორატორის აზრით, რომ ესერების პარტია რუსეთის პარტიის ჩამონატეხია და მას ჩვენში მომავალი არ ექნება.

ლ. შენგელაია (ს.-რ.) მას საჭიროთ მიაჩნია, რომ რესპუბლიკას დაერქვას შრომის რესპუბლიკა. აქედან სჩანს, რომ სახელმწიფოს საფუძვლათ შრომა დაედება, სახელი დემოკრატიული არ არის დამაკმაყოფილებელი და თვით სოციალ-დემოკრატები არიან ამით უკმაყოფილონი და ცდილობენ სხვანაირი განმარტება მისცენ ამ სახელს. ორატორის აზრით, თუ ესერების პროექტი არ არის ახალი, მით უმეტეს ახალი არ არის საკონსტიტუციო კომისიის პროექტი; შემდეგ ორატორი ეკამათება ს. დადიანს, ამტკიცებს ფედერალისტების უპრინციპობას, მათი პოლიტიკური ხაზის მერყეობას.

შენგელაიას სიტყვის შემდეგ სოციალ-დემოკრატიულ სექციის წინადადებით შეწყდა კონსტიტუციის განხილვა და დახურულ კრებაში გაირჩა მთავრობისათვის თავდაცვის საჭიროებისათვის განსაზღვრული თანხის მიცემის საკითხი.

საქალაქო არჩევნებისათვის

თფილისის ქალაქის გამგეობის განცხადება.

თფილისის ქალაქის გამგეობა ამით აცხადებს ყველას საყურადღებოთ, რომ კვირას 16 იანვარს დაიწყება აღწერა იმ პირთა, რომლებსაც უფლება აქვთ ქალაქის არჩევნებში მონაწილეობის მიღებისა. აღწერა გაგრძელდება 5 დღე. რომ არც ერთი ამომრჩეველი არ დარჩეს სიის გარეშე, გამგეობა სთხოვს მოქალაქეთ ამ დღეებში შეძლების დაგვარათ დარჩნენ სახლში თვითონ, ან ოჯახის წევრები და აღმწერლებს მისცენ ყოველივე ცნობები ოჯახის შემადგენლობისა და ამომრჩეველთა შესახებ.

ის პირი, რომელიც ამ დროს სხვადასხვა გარემოებით ვერ დარჩება ბინაზე, დასტოვებს სახლში პასპორტს, ან სხვა დოკუმენტებს—დამამტკიცებელ საბუთს, რომ ის საქართველოს მოქალაქეა და აქვს არჩევნებში მონაწილეობის უფლება.

საკომისარიატოს ხელმძღვანელი ბიუროები მოთავსებულია:

1-ლ უბანში ქალაქის სასწავლებელი ოლღის ქ. № 52.

2-ე უბანში სახელმწიფო დრამატიული თეატრის შენობა.

3-ე უბანში ქალთა მე-3 გიმნაზიის შენობაში.

4-ე უბანში სახელოსნო სასწავლებლის შენობა ეგზარხის მოედანზე.

5-ე უბანში ქალაქის სამკურნალო ვარენცოვის ქ.

6-ე უბანში ნადიკვრის თავშესაფარი

7-ე უბანში საზამთრო შენობა ავლაბრის კლუბისა.

8-ე უბანში პირველ კომერციულ სასწ. შენობა ნიკოლოზის ქუჩაზე.

9-ე უბანში ქალაქის სკოლა ჩერქეზიშ. ქ. № 29 პეტრე-დიდის სახელ.

10-ე უბანში ქალაქის სახალხო სახლი კირიჩნის ქუჩა.

11-ე უბანში ბოტტეს სახლი ქალაქის სკოლის შენობა.

12-ე უბანში ტეხნიკური რკ. გზის სასწავლ. შერემეტ. ქუჩა.

13-ე უბანში საბურთალოს თეატრი.

16, 17, 18, 19, 20 და 21 იანვარს აღმწერლები ივლიან ყველა ბინებზე ამომრჩეველთა საარჩევნო ბარათებში შესატანათ.

გამგეობა სთხოვს მოქალაქეთ აღმოუჩინონ მათ ყოველივე დახმარება დაკისრებულ მოვალეობათა შესრულებაში.

თუ შემთხვევით დარჩება რომელიმე სახლი, გთხოვთ საჩქაროთ აცნობოთ ამის შესახებ საკომისარიატოს ბიუროებს.

ცენტრალური საარჩევნო ბიურო მოთავსებულია საპიორის შესახვევი № 3 (ყოფილი კარლინსკის სახლი), ტელეფ. № 10—50 და 1—15.

სია

საკომისარიატოების და ხელმძღვანელთა და კონტროლიორების.

ქალაქის გამგეობა იწვევს ხელმძღვანელებათ და კონტროლიორებათ შემდეგ პირებს:

1-ლი საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: ცუცხვი ლავრენტი; კონტროლიორები: ქმუტაშვილი გიორგი სოლომონის ძე, ჩოლოყაშვილი ალ. რევაზის ძე.

მე-2 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: ბეჟუკ-მელიქოვა ელ. კონტროლიორები: შაფათავა თამარა, სოსელია მ.

მე-3 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: ტყემალაძე აკაკი, კონტროლიორები: ნიკოლოზოვი თიკო, ჩიკვაიძე გაბრიელ.

მე-4 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: კვერიხაძე; კონტროლიორები: ბერიძე, მეხუზლა.

მე-5 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: ფერაძე მელიტონ, კონტროლიორები: ბარნაბიშვილი ნიკოლოზ, მღვდელაძე ნინა.

მე-6 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: საბახტარაშვილი; კონტროლიორები: მინდიაშვილი მიხეილ, ჯოგლიძე.

მე-7 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: ლორთქიფანიძე გრიგოლ; კონტროლიორები: ჩიქოვანი პარმენ, ჯაფარიძე ვლ.

მე-8 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: ხახანაშვილი კოტე; კონტროლიორები: რომელაშვილი, ლომაური.

მე-9 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: კარბელაშვილი; კონტროლიორები: ბადრიძე ალექსანდრე, კირტაძისა.

მე-10 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: ლაბაური; კონტროლიორები: ჩიქოვანი ანტონ, დეისაძე.

მე-11 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: სადაგაშვილი; კონტროლიორები: დემეტრაძე, კალანდია.

მე-12 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: მათიკაშვილი არჩილ; კონტროლიორები: ჩხიკვიშვილი, აბრამიშვილი ვერა.

მე-13 საკომისარიატო.

ხელმძღვანელი: გოგლიძე მიხა; კონტროლიორები: ამაშუკელი, კანდელაკი ლეონიდი.

გამგეობა სთხოვს აღნიშნულ პირთ გამოცხადდენ 15 იანვარს, დღის 12 ს. ცენტრო-საარჩევნო ბიუროში (საპიორის შესახ. № 3).

მოკლე ინსტრუქცია უბნის კონტროლიორებს.

1. კონტროლიორები აღწერის დღეებში დილის 9 საათიდან ვამოდიან მათთვის მიჩენილ რაიონებში და აღმწერთა შორის ანაწილებენ რაიონებს და ქუჩებს.

2. კონტროლიორებს ევალებათ თვალყური ადევნონ აღმწერლების მუშაობას, თანახმად აღმწერლებისადმი მიცემულ ინსტრუქციისა.

3. კონტროლიორებს თავიანთი უბნები უნდა სათანადოთ ჰქონდეთ შესწავლილი. მათი მოვალეობაა არც ერთი სახლი არ დარჩეს აუწერელი.

4. კონტროლიორი მოვალეა მოისმინოს ყველა მოქალაქის განცხადება-საჩივარი აღმწერლებზე და მიიღოს ყოველივე ზომები, რომ აღწერა ხდებოდეს სწორ კანონიერ ფარგლებში.

5. კონტროლიორები ყოველ დღე მუშაობის დამთავრებისას მიიღებენ აღმწერთაგან შევსებულ ბარათებს, აწყობენ მათ ქუჩების და საარჩევნო უბნების მიხედვით და აბარებენ საკომისარიატოს გამგეს, რომელიც აღწერის შემდეგ ბარათებს მიიტანს აღწერის ცენტრალურ ბიუროში.

თფილისის ქალაქის გამგეობა

გაფრთხილება

(წერ. რედ. მიმართ).

ამ დღეებში მოვიდა ჩემს სახლში ერთი მილიციელი, (თუ მილიციელის ტანისამოსში გამოწყობილი) და რაღაცა ქაღალდზე მომაწერინა ხელი.

ხვალ კრებაა ერევნის მოედანზე ნაძალადევის მოქალაქეებისა და უნდა მოხვიდეო.

მეც ხელი მოვუწერე ქაღალდზე ისე, რომ არ გავსინჯე თუ რა ეწერა შიგ. ვერ გავსინჯე მოხუცებულობის და უცოდინარობის გამო.

მეორე დღეს წავედი დანიშნულ ალაგას, მაგრამ არავითარი კრება არ აღმოჩნდა. დავეკითხე ჩემს მეზობლებს და ამათ კი არა იცოდენ რა. აშკარაა, რაღაცა სიყალბე ჩაიდინეს და ხელი განზრახ რაიმე ბოროტმოქმედების ჩასადენათ მომაწერინეს.

ამით ვაცხადებ, რომ არავის არაფერი არ მმართებს, არავისთვის არავითარი საბუთის ქაღალდი ან დავალება არ გამიცია და თუ სადმე ჩემი ხელმოწერილი ქაღალდი აღმოჩნდება, ის უნდა ჩაითვალოს ყალბათ და ვისაც აღმოაჩნდება, იქნას პასუხისგებაში მიცემული.

რკინის გზის ყოფილი მუშა,—დღეს მოხუცებულობის და ავათმყოფობის გამო ვღებ პენსიას რესპუბლიკის სოციალურ დახმარების ფონდიდან.

ვიღაცა ბოროტ-მოქმედმა ერთი თვის ეს პენსია ხელიდან გამომაცალა ყალბად, ჩემი მაგიერ ხელის მოწერით და კასიდან ფულის მიღებით.

ვსთხოვ აღნიშნულ სოციალურ დახმარების კასის გამგეო—ჩემი ხვედრი ფული არავის გადასცეს, ვინაიდან არავისთვის ამის შესახებ დასტური არ გამიცია.

მოქალაქე **სოლომონ ივანეს ძე გურგენიანი.**

(ნაძალადევი, იურიევის ქ. № 57),
10 იანვარი, 1921 წ.

ს.-დ. პარტიაში

თფილისი. 9 იანვარს შესდგა 1-ლი რაიონის ქალთა ორგანიზაციის საერთო კრება.

გასულ წლის მუშაობის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. გვასალია; ის ვრცლათ აცნობს კრებას იმ ნაყოფიერ მუშაობას, რომელიც გასულ წელს სწარმოებდა და რწმენას გამოსთქვამს, რომ მომავალ წლიდან მუშაობა კიდევ უფრო ნაყოფიერი იქნება

შემდეგ კრება ისმენს მოხსენებას ესერის ივ. ლორთქიფანიძის მიერ სახალხო გვარდიელების „მაუზერისტებათ" მონათვლის შესახებ დამფუძნებელ კრებაში და თავის აღშფოთებასა და ღრმა პროტესტს აცხადებს ამის გამო.

მდივანი **ე. ფეოდოროვა.**

ფოთი. 10 იანვარს შემდგარმა პარტიულმა კონფერენციამ მოისმინა მოხსენება ამხ. ალ. ლომთათიძისა მომავალ არჩევნების, პარტიულ მთლიანობისა და კონსტიტუციის პროექტის ზოგიერთ მუხლის შეცვლის შესახებ და დაადგინა:

1) მომავალ არჩევნებში გამარჯვების მოსაპოვებლად და საბოლოო მიზნების მისაღწევად უნდა მოხდეს მობილიზაცია ყველა პარტიულ იდეურ და ნივთიერ ძალებისა, მათი დარაზმვა რათა პარტიამ ხელიდან არ გაუშვას ის გავლენა, რომელიც მას დღემდე თავის მტკიცე ორგანიზაციების საშუალებით აქვს;

2) კონფერენცია უდიდეს ყურადღების საგნათ მიაჩნია როგორც დღემდე, ისე მომავალშიც პარტიული მთლიანობის დაცვა, რომელიც უტყუარი თავდები იყო, არის და იქნება მისი იდეალების საბოლოო გამარჯვებისა. ამიტომ ყველა ის, ვინც ამ მთლიანობას ხელს უშლის, უნდა აღიარებულ იქნეს პარტიულ დისციპლინის დამრღვევლად და მისი მოქმედების მტრად. კონფერენციას ბუნებრივად მიაჩნია, რომ პარტიაში სალი და საქმიანი კრიტიკა არსებობდეს. ოპოზიცია პარტიაში, ნაკარნახევი პირადი ან ჯგუფური მოსაზრებებით, ყოვლად მიუღებელი და დაუშვებელია. კონფერენცია ერთხელ კიდევ აღიარებს, რომ ჩვენი ძლიერება ჩვენს პარტიულ სიმტკიცესა და დისციპლინის დაცვაშია. კერძოთ კი—კ. ნინიძე თავის მოქმედების გამო უნდა გადაყენებულ იქნას პარტიიდან და მისი მოქმედება გადაეცეს პარტიულ სასამართლოს.

3) რაც შეეხება კონსტიტუციის პროექტში ზოგიერთ დამატებების შეტანას,—ფოთის კონფერენცია ამ საკითხის გარკვევას ანდობს თფილისში მოწვეულ მომავალ პარტიულ კონფერენციას.

თავმჯდომარე **მ. კინწურაშვილი** მდივანი **ლ. ძიმისტარიშვილი.**

პროვინცია

ქართლი. ქართლის მეურნეობის უმთავრესი დარგია ხვნა-თესვა; აქა იქ მევენახეობასაც მისდევენ, მთაში საქონლის მოვლა მოშენებასა და ხე-ტყის მეურნეობას ეტანებიან; ლიახვი, ატენი, მეჯუდის და სხვა ხეობებში გავრცელებულია მებაღე-მებოსტნეობა. მაგრამ ეს ფრიად მნიშვნელოვანი კულტურული მეურნეობა ღვთის ანაბარათ არის მიტოვებული; მის მოვლა-მოშენებას წინ ეღობება უვიცობა, უსახსრობა, ბუნების სტიქია, მცენარის ავადმყოფობანი და, ბოლოს, ვაივაგლახით მონაგარი ნამყოფის გასაღების მოუწყობლობა და მისი ჩალის ფასად გაყიდვა. ეს საქმე თითქმის მთლად ხელში ჩაუგდიათ ბაყლებს. მართალია, ამ რამდენიმე წლის წინად ინტელიგენციის ერთ ჯგუფს ერთგვარი ქველმოქმედების მიზნით დაუარსებია საგამსესხებლო ამხანაგობა „ქართლი", მაგრამ მეხილეთა უვიცობასა და ბაყლების თარეშს იმდენათ ჰქონია ფესვები გადგმული, რომ თითქმის ვერავითარი სასურველი კვალი ამ საზოგადოებას ველარ დაუმჩნევია. გასულ წელს მას შეუერთდა ისეთი მძლავრი და საკუთარი ბაღ ვენახების პატრონი დაწესებულება როგორც არის გორის სამაზრო ერობა. გასულ წელშივე დაარსდა მეხილეთა ამხ. „ლიახვი" ამხანაგობის მსგავსი საზოგადოება „საქაშეთი" და ბოლოს, ხილის შეძენა-გასაღების საქმეს აწარმოებს გორის რაიონის კოოპერატივთა კავშირიც; მაგრამ, როგორც ზევით ვსთქვით, მებაღე მებოსტნეთა შეუგნებლობა და ბაყალთა მიერ ათეული წლობით გაბმული ქსელები იმდენათ დიდია, რომ ყველა ესენიც ვერ აღწევენ სასურველ შედეგს.

მოგეხსენებათ ყოველგვარ წარმოებას ხშირია წინასწარი საწარმოო თანხა; ყველაზე მეტად ეს ითქმის მებაღე-მეხილეობის შესახებ, ვინაიდან ჯერ მიწა უნდა შეიძინო, დაამუშაო, საჭირო მცენარე იყიდო, დარგო, შეღობო უწამლო და სხ. და მხოლოდ ხუთი ათი წლის შემდეგ მოიხმარს ნაყოფს. ამას კი როგორც ვხედავთ, გარდა დიდი მოთმინებისა, დიდძალი თანხაც სჭირია, რომელიც ახლათ ფეხადგმულ მეურნეს არ გააჩნია; ეს კარგათ იცის ბაყალმა და სარგებლობს რა ამ გარემოებით, მიუდგება კარზე მებაღეს ჯერ კიდევ ხილის ყვავილობის დროს, (თუ უფრო ადრე არა) და წინდაწინ ყიდულობს ხილს; მებაღეც იძულებულია დათანხმდეს და ჩარჩი ბაყალიც რამდენიმე ასეული მანეთის საფასურად რამდენიმე წლით იგდებს ხელში ბაღებს. აი ასეთ ბაყლებით და მათი აგენტ ჩარჩ ბაცაცებით არის დაქსელილი მთელი ქართლი. და აი ამ ფრიად სასარგებლო დარგს მეურნეობისას ან სულ არ აქცევდენ ყურადღებას და თუ აქცევდნენ,—ძალიან ცოტას, ვინაიდან საზოგადოებრივ ჯგუფებს ეს საქმე უსარგებლო და დამამცირებელ, ბაყლების ხელობათ მიაჩნდათ. საჭიროა ამ ფრიად სასარგებლო საქმეს ჯეროვანი ყურადღება მიექცეს; წინააღმდეგ შემთხვევაში ეს მხარე პირველ ხარისხოვან მეურნეობისა ან მთლათ დაიღუპება და ან, უკეთეს შემთხვევაში, წინ ვეღარ წაიწევს. რაკი ბაყლებს და მათ ამყოლ ჩარჩ-ბაცაცებს მაგრათ აქვთ მეურნეთა უვიცობის გამო ფესვები გადგმული,—მათგან თავის დასახსნელათ ერთად ერთი საშუალებაა დიდძალი ფული, რომელიც მეურნეთ უნდა დაურიგდეთ ავანსის სახით საქმის საწარმოებლათ. ამ მიზნით საჭირო იქნება შეიქნეს სპეციალური საკრედიტო დაწესებულება. მთავრობამ დახმარება გაუწია მეცხვარეთა საზოგადოება „მწყემსს"; შეიძლება, ასეთი დახმარების სახით უკეთ მოგვარდეს დასახელებული საქმე.

საჭირო იქნება ამა თუ იმ სახით ყველა ზემოთ ჩამოთვლილ ძველათ თუ ახლათ მოწყობილ მეხილეთა ამხანაგობების გაერთიანება, რომ ამით უფრო გაადვილდეს კრედიტის შოვნა. ერთი ხელის საშუალებით უნდა სწარმოებდეს ხილის დაგროვება და გასაღება, თორემ ეხლა თითქმის ერთი და იგივე მიზნით შემდგარი ამხანაგობები ხშირად ერთი მეორეს უნებლიე მეტოქენი გამოდიან როგორც შეძენაში, ისე გასაღებაში. დროა ეს საკითხი მთელი თავისი სიგძე-სიგანით გადიჭრას; დროა იგი საზოგადოებისა და სახელმწიფოს ყურადღების ღირსად გახდეს. იმედია, ამ საქმის უკეთ მცოდნენი არ დააყოვნებენ და თავიანთ აზრს გამოსთქვამენ.

ი. რუხაძე.

წერილი რედ. მიმართ

ნება გვიბოძეთ თქვენი გაზეთის საშუალებით ულრმესი მადლობა გადაუხადოთ შემდეგ დაწესებულებათ და კერძო პირთ: ამიერ-კავკასიის ბანკს, იტალო—კავკასიის ბანკს თფილისის ქალაქის საბჭოს, სამეურნეო ბანკს, ფარმაცევტთა კავშირს, თათრულ დრამატიულ საზოგადოებას, ქალაქთა კავშირს, ერობათა კავშირს, გვარდიის ჯავშნოსანთა რაზმს, ძმ. ძეკველოვებს, ივ. პაპიდაშვილს, მ. სეფიაროვ აბაშიძისას და სხვ., რომელთაც კეთილ ინებეს და ქართველ მსახიობთა კავშირთან არსებულ ვლ. ალექსი-მესხიშვილის დამკრძალავ კომისიას შემოსწირეს თავიანთი წვლილი საყვარელ არტისტის დასაკრძალავ ხარჯების დასაფარავად და მისივე სახელობაზე დაარსებულ ფონდის გასადიდებლად.

თავმჯდომარე **კონ. ანდრონიკაშვილი.**

მდივანი **გ. ჯიქია.**

რედაქტორი [illegible]

განცხადებანი

სპეციალისტი მასწავლებლები

ამზადებენ ქართულ და რუსულ საშუალო სასწავლებლის ყველა კლასებისათვის. მიხეილის ქუჩა № 124. მიღება 3—6 ს.
(3108—1—1)

კბილის ექიმი
ე. ც. ლორის-მელიკოვი ჯიბლაძისა

ღებულობს კბილის ტკივილით ავათმყოფებს საღამოს 4—6 საათამდე, ანანურის (?) ქუჩა № 13, ტელეფონი 3—63

ქალ. გიმნაზიის დამარხებელი და გამგე მათემატიკის მასწავლებელი

ი. მაჩაიძე ამზადებს

საშუალო სასწავლებლის

ყოველ კლასებში შესასვლელად და 4, 6 კლასის მოწმობაზე ივნისის და სექტემბრის გამოცდებზე. პლეხანოვის ქ. № 25 (ალექსის ქ. კუთხე № 5) ნახვა 9—12 ს. 4—6 ს. (138—6—5).

ექიმი
რეზო მაჩაბელი

კანისა და ვენერიული სნეულებანი (წამლობა ახალი და ძველი სუსუნატის) სიფილისი (606—914 შეშხაპუნება) ავადმყოფებს იღებს კაცებს 9—12 ს. დილ. და 6—8 ს. საღ. ქალებს 12—1 ს. დღის. 5—6 საღ. მოსკოვის ქუჩა № 4, ზემელის აფთიაქის პირდაპირ. 22—თებ.

ექიმი
შ. ა. შაქარაძე (?)

სპეციალურად სიფილისი და მისი შედეგები (შეშხაპუნება „606" და „914") ვენერიული (ტრიპერი) და საშარდე ორგანოების სნეულებანი. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 8—11 და საღამოს 5—8 საათამდე. ქალების 4—5 ს. [illegible] ქ. № 23. (13 თებ.)

კერძო სამკურნალო

სპეციალურად ვენერიულ, საშარდე ორგანოების, სიფილისით და კანის სნეულებით ავადმყოფთათვის

ექიმ
ე. მ. მძინარიშვილისა

შეშხაპუნება „606" და „914".

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე 9—2 ს. და საღ. 4—8 ს. მისამართი—კუთხე პლეხანოვის (მიხეილის) პროსპექტისა და კირკის (კიროჩნი) ქუჩ. № 22. ტელეფ. 10—87. (11 თებ.)

ექიმი
ი. ვ. ხანდამოვი

სპეციალურად სიფილისი („914" და „606" შეშხაპუნება) კანის, ვენერიული და საშარდო-სასქესო ავათმყოფობანი. ავათმყოფების მიღება დღის 12—2 ს. და საღამოს 6—8 ს. საპიორის ქ. № 35 სამინისტროთა შენობის ახლო (ყოფილი კადეტთა კორპუსი). (7 თებ.)

ქირურგიული და ქალთა სნეულებით
სავათმყოფო

სამშობიარო განყოფილებით ექიმის

გოკიელისა (?)

პლეხანოვის (მიხეილის) პროსპ. № 141 პროექტორ „აპოლოს" მახლობლად ტელეფ. № 5—9 7 დასაწოლ ავათმყოფებს და ფეხმძიმე ქალებს იღებენ ყოველ დროს სრული პანსიონით. (28—იან.)

ექიმი
გ. გ. მეგრაბიანცი

შინაგანი ავადმყოფობა—ელექტრო და [illegible] ლისა. იღებს ახალს რენტგენ-ელექტრო კაბინეთში. გამოკვლევა და წამლობა სხივებით. ბებუთოვის ქ. № 23, ტელეფ. 7—92, მიღება ყოველ დღე 9—12 და საღამოს 6—8 საათამდე. 28 იანვ.

ექიმი
ე. ი. კალანდაძე

ღებულობს შინაგანი ავათმყოფობით დილის 8—12 საათამდე, ვენერიული, სიფილისით (წამ. „606" და „914") მუცლის და საშარდის ავათ. 5—7 საათ. საღამ. გუნიბის ქ. № 6, მოსკოვის ქ. დასაწყისი, ზემელის აფთიაქთან ახლოს, ტელეფონი 18—95. (7—თებ.)

ქ. მ. მართანოვი

სპეციალურად კანისა და ვენერიულ სნეულება (სიფილისი „606" და „914" შეშხაპუნება). მიიღება: დილით 8—9 საათ. საღ. 5—7 საათ. ქალები 2—3 ს. ხოლმის (?) ქ. № 9, ვაგზლის ქუჩის კუთხე რკინის გზის სამმართველოს პირდაპირ. ღარიბები უფასოთ. (29—თებ.)

სამკურნალო

ელექტრონის, რენტგენის და სინათლით

მიხეილ გედევანიშვილისა

დილით 12—2 საათ., საღ. 6—8 საათ. არის საწოლები. ფალავანდოვის ქ., 33, ტელეფ. 7—91 (1—თებ.)

ექიმი
ნ. ა. არუთინოვი

სპეციალურად სიფილისი (606 და 914) კანის ვენერიული (ტრიპერი), სქესობრივი უძლურება ნევრასთენია (საშარდე მილის). ახალი-ბებუთოვის ქ. № 5. სასახლის უკან, პეტრე დიდის ქ. ზემოთ (პარალელურად). მიღება დილით 10—12 საათ. საღ. 5—7 საათამდე. 16—თებერ.